

Kohtuusperiaateselvitys Skälighetsprincipsutredning

6.11.2025

Kirjoittaja

Roope Aalto

roope.aalto(at)finanssivalvonta.fi tai
puh. 09 183 5006

Sisällys

1	Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen	5
1.1	Yleistä	5
1.2	Lisäetujen kokonaismäärä	5
1.3	Lisäetujen jakautuminen vakuutuksenottajien kesken	6
1.4	Kokonaistuottoanalyysi	7
1.5	Finanssivalvonnan arvio	7
2	Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner	8
2.1	Allmänt	8
2.2	Tilläggsförmånernas totalbelopp	8
2.3	Fördelningen av tilläggsförmåner mellan försäkringstagarna	9
2.4	Totalavkastningsanalys	10
2.5	Finansinspektionens bedömning	11
3	Selvityksen tausta	11
4	Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö	12
4.1	Johdanto	12
4.2	Henkivakuutusyhtiöiden toimintaympäristö	12
	Kuvio 4.1 Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuussuhteet vuosina 2016–2024	13
	Kuvio 4.2 Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden korot ja euriborkorot vuosina 2006–2024	14
	Kuvio 4.3 Osakeindeksit euroalueella, Yhdysvalloissa ja Japanissa vuosina 2011–2024	15
	Kuvio 4.4 Sijoitustoiminnan nettotuottoprosentti käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2024	16
	Kuvio 4.5 Sijoitusjakauma 31.12.2024 (käyvin arvoin)	17
	Kuvio 4.6 Kuluttajahinta- ja työeläkeindeksien muutokset vuosina 2015–2024	18
4.3	Eriytetyt vakuutuskannat	18
4.4	Yhtiökohtaiset analyysit	19
	Taulukko 4.1 Vuoden 2024 ylijäämä ja sen käyttö	21
	Taulukko 4.2 Osakeyhtiöiden osingonjako ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautus suhteessa voitonjakokelpoisein varoihin	21
	Taulukko 4.3 Keskimääräinen laskuperustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentti	21
	Taulukko 4.4 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvastuusta vuonna 2024 (%)	22

Taulukko 4.5 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2024 (%)	22
5 Analyysi lisäetujen jakamista koskevista tavoitteista ja näiden toteutumisesta	23
5.1 Yleistä yhtiöiden kohtuusperiaateselvityksistä	23
5.2 Toteutumisen arviointi	24
Säästö- ja eläkevakuutus	24
Riskihenkivakuutus	28
5.3 Finanssivalvonnan arvio kohtuus- ja jatkuvuusperiaatteen toteutumisesta	30
Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	31
Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	32
Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	33
5.4 Yhteenveto kohtuusperiaatteen toteutumisesta	33
Liite 1 / Bilaga 1	35
Liite 2 / Bilaga 2	36

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2024

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under 2008 och 2024

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaate liittyy henkivakuutusyhtiön ylijäämän jakamiseen toisaalta asiakkaiden ja toisaalta asiakkaiden ja yhtiön omistajien kesken. Finanssivalvonta tekee vuosittain selvityksen kohtuusperiaatteen toteutumisesta.

Livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör ihop med fördelningen av livförsäkringsbolagets överskott å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare. Finansinspektionen utför årligen en utredning om iakttagande av skälighetsprincipen.

1 Lisätujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen

1.1 Yleistä

Finanssivalvonnan tekemän kohtuusperiaateselvityksen lähtökohtana ovat henkivakuutusyhtiöiden julkaisemat ja niiden hallitusten hyväksymät lisäetutavoitteet sekä yhtiöiden myöntämät lisäedut suhteessa vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen ja yhtiöiden toiminnan tuloksellisuuteen.

Vakuutusyhtiölain (521/2008) mukaan ”päädettyä lisätujen antamisesta vakuutuksille, joille on vakuutus sopimuksessa annettu oikeus vakuutusten tuottaman ylijäämän perusteella mahdollisesti annettaviin lisätuihin, on kohtuullisessa määrin otettava huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisätujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta näiden vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa”.

Yhtiöille tuli vuoden 2008 alusta edellä olevan lisäksi velvoite julkaista kirjalliset lisätujen jakamista koskevat tavoitteet sekä vuosittain selvitys siitä, kuinka tavoitteet ovat toteutuneet ja tarvittaessa perustelut sille, miksi tavoitteita ei ole saavutettu.

Lisää tietoa kohtuusperiaatteesta löytyy Finanssivalvonnan julkaisemasta dokumentista ”Mistä kohtuusperiaatteessa ja yhtiöiden lisätujen jakamisessa on kysymys?”.

1.2 Lisätujen kokonaismäärä

Lisätujen kokonaismäärän kohtuullisuutta tulee arvioida muun muassa suhteessa ylijäämän määrään, omistajille jaettuihin osinkoihin ja yleiseen taloudelliseen tilanteeseen.

Yhtiöiden julkaisemat lisäetutavoitteet noudattavat vakuutusyhtiölain perusteluissa kuvattua esimerkkiä yhtiön mahdollisesta kohtuusperiaatteesta. Esimerkki määrittelee vakuutuksen kokonaistuoton ja sitoo kokonaistuoton vastaavaan riskittömään markkinakorkoon. Laki ja sen perustelut on kirjoitettu vuonna 2008. Vakuutus- ja finanssimarkkina on muuttunut tuon jälkeen merkittävästi: Takuukorkoisia vakuutuksia ei juuri enää myydä. Lisäksi yhtiöt ovat sijoittaneet varojaan muihin instrumentteihin kuin korkoinstrumentteihin. Vakuutuksesta peritään myös kuluja, jotka eivät näy vakuutusyhtiölain perusteluiden mukaisissa kokonaistuottolaskelmissa.

Yhtiöiden julkaisemat lisäetutavoitteet ovat yhtiöiden etukäteen määrittelemiä subjektiivisia näkemyksiä siitä, mikä on kohtuullista. Ne eivät ota huomioon yhtiöiden kulloistakin tuloskehitystä ja vakavaraisuutta eivätkä yleistä taloustilannetta. Kohtuusperiaatetta ei tule siten arvioida pelkästään yhtiöiden etukäteen julkaisemien lisäetutavoitteiden, jotka pohjautuvat riskittömään tuottoon, pohjalta.

Taloudellisessa tilanteessa on viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuosien 2022 ja 2023 aikana kuluttajahinnat sekä markkinakorot nousivat voimakkaasti. Finanssivalvonta kiinnitti vuonna 2023 vakuutusyhtiöiden huomiota lisätujen kohtuullisuuteen ja korosti, että lisäetuja tulee arvioida muuttuneen taloudellisen tilanteen pohjalta. Yhtiöt yleisesti nostivatkin vuoden 2023 lisäetujaan edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2024 lisätujen taso on seurannut edellisen vuoden linjaa ja matalimpien laskuperustekorkojen lisäedut pääasiassa nousivat.

Yhtiöt ovat perustelleet referenssituotot alittavia lisäetupäätöksiään, jos ovat niitä perustelleet, tyypillisesti sillä, että ne ovat antaneet aiempina vuosina referenssituottoja korkeampia lisäetuja. Kuten edellä on todettu, kohtuullisuutta tulee arvioida myös suhteessa yhtiöiden antamiin osinkoihin. Tätä näkökulmaa yhtiöt eivät ole avanneet. Lisäksi referenssituottoina käytetyt valtionlainojen korot ovat joinakin vuosina olleet negatiiviset, eivätkä edes pankit ole Suomessa käyttäneet tileillään negatiivisia korkoja. Kun otetaan huomioon sijoitusten tuotto, laskuperustekorkoinen vakuutuskanta on ollut yhtiöille useimpina vuosina kannattavaa. Kannattavuutta on lisännyt se, että vakuutuskannan supistuessa on vapautunut myös vakavaraisuusvaatimuksen sitomaa pääomaa. Lisäksi vanhoissa vakuutuksissa, joissa on korkeampi laskuperustekorko, yhtiöiden vakuutuksista perimät kulut ovat tyypillisesti korkeampia.

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteeseen liittyy jatkuvuusperiaate, mikä tarkoittaa, että yhtiön tulee pyrkiä turvaamaan lisäetujen tason jatkuminen tulevaisuudessa. Huonoinakin vuosina tulee pyrkiä takaamaan lisäedut, joten tähän tulee varautua hyvinä vuosina. Samaa vaatimusta ei ole osakkeenomistajille jaetun voiton – osinkojen, sijoitetun vapaan oman pääoman palautusten ja takuupääoman koron – osalta. Osakkeenomistajien osuutta rajoittavat vakuutuksille varattavat tulevat lisäedut. Lisäetujen tason tulisi siten vaihdella vähemmän kuin yhtiön osakkeenomistajille jaetun osingon/tuloksen.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa jatkuvuusperiaatteen noudattaminen korostuu. Viime vuosina lisäedut ovat alittaneet kuluttajahintojen voimakkaan kehityksen, joka puolestaan on nostanut lakisääteisiä työeläkkeitä. Jatkuvuusperiaatteen toteutumiseksi yhtiöiden voi olettaa antavan referenssituottoja korkeampia lisäetuja myös tulevaisuudessa. Kuluttajahintojen voimakasta nousua voidaan kompensoida useana vuonna.

1.3 Lisäetujen jakautuminen vakuutuksenottajien kesken

Arvioitaessa lisäetujen jakautumista vakuutuksenottajien kesken tulee ottaa huomioon mm. ylijäämän määrä ja muodostumistapa. Ylijäämän määrään vaikuttavat korvaukset, laskuperustekorot ja vakuutuksista perittävät hallinnolliset kulut. Yleensä vakuutuksista, joissa on korkeammat laskuperustekorot, on peritty korkeampia kuluja, mitä kokonaistuottolaskelma ei ota huomioon.

Lisäetujen määrä vaihtelee yhtiöittäin ja tuotteittain. Vuonna 2024 vakuutukset saivat keskimäärin vähintään 2,2 %:n kokonaistuoton ja myös jotkut 2,5 %:n laskuperustekoron vakuutukset saivat lisäetuja. Lisäetuja ei ole annettu lainkaan vakuutuksille, joiden laskuperustekorko on 3,5 % tai tätä korkeampi, lukuun ottamatta eräitä eriytettyjä vakuutuskantoja.

Käytännössä yhtiöiden antama kokonaistuotto näyttää keskimäärin hyvältä ja kehityssuunta nousevalta, mutta niiden vakuutusten, joissa on matalimmat laskuperustekorot, lisäedut eivät välttämättä ole kohtuullisia.

Finanssivalvonta muistuttaa, että matalat lisäedut voivat olla ongelma myös yritysten ottamissa vakuutuksissa. Eriytyisesti tämä koskee ryhmäeläkevakuutuksia. Kun kokonaistuotto sisältää laskuperustekoron, laskuperustekorkohyödyn on saanut vakuutuksen ottanut yhtiö. Eläkkeensaaja ei ole sen sijaan saanut lisäetuja korkeankaan inflaation oloissa. Tämä koskee myös eläkesäätiöistä ja -kassoista vakuutusyhtiöihin siirrettyjä eläkkeitä.

Kohtuusperiaatteen toteutumisessa voi ja tulee ottaa huomioon aikaperspektiivi. Yhtiöt ovat yleisesti arvioineet, että vakuutukset ovat saaneet ylituottoa verrattuna referenssituottoihin. Kohtuusperiaatteen toteutuminen edellyttää, että arvioidaan yleisesti myös sitä, kuinka kauan tuota ylituottoa on saatu, vai onko sitä saatu ollenkaan. Ylituottoa ei tule arvioida pelkästään referenssituoton perusteella.

Toisin sanoen, vaikka yhtiö näyttää toteuttavan kohtuusperiaatetta yhtiötasolla, se ei välttämättä toteudu kaikkien vakuutusten osalta.

1.4 Kokonaistuottoanalyysi

Finanssivalvonnan kohtuusperiaateselvityksen yhtiökohtainen analyysi perustuu pääosin kokonaistuoton arviointiin. Vakuutusten kokonaistuotto muodostuu laskuperustekorona ja etu- tai jälkikäteen annettavan asiakashyvityksen yhteismäärästä. Analyysi antaa yleiskuvan yhtiöiden lisäetupolitiikoista ja näiden toteutumisesta mutta ei ota kantaa siihen, miten kohtuullisuus toteutuu sopimustasolla.

Vertailuaineistoa on seitsemältätoista vuodelta. Asiakkaille annettu kokonaistuottotaso on matalan korkotason aikana pääsääntöisesti ylittänyt yhtiöiden käyttämät vertailutuotot matalan korkotason takia.

Vuosien 2022 ja 2023 voimakkaiden muutosten jälkeen inflaatio ja korkotaso vakiintuivat tavanomaisemmille tasolle vuonna 2024. Yhtiöiden sijoitustoiminnan nettotuotot olivat positiivisia vuonna 2024 edelleen haastavana jatkuvasta kiinteistömarkkinasta huolimatta. Sijoitustoimintaa järjestäessään yhtiöiden tulee varmistaa, että sijoitussidonnaista liiketoimintaa kattavaan sijoitusomaisuuteen liittyvät riskit eivät realisoituessaan jää muun vakuutuskanan kannettavaksi ja heikennä näihin vakuutuksiin liittyvän sijoitustoiminnan tuloksesta lisäetuina jaettavaa ylijäämää.

Finanssivalvonnan analyysin mukaan yhtiöiden lisäetujen jakopolitiikat vaihtelevat paljon. Yhtiöiden säästö- ja eläkevakuutuksilleen myöntämät asiakashyvitykset ovat ennen vuotta 2023 laskeneet vähitellen mutta nousivat jonkin verran vuonna 2023 sekä edelleen myös vuonna 2024.

Eräillä vakuutusyhtiöillä on eriytettyjä vakuutuskantoja, jotka ovat oikeutettuja muita vakuutuskantoja parempiin lisäetuihin. Näitä vakuutuskantoja käsitellään erikseen.

Perustekorkoisetkin tuotteet ovat vuosien aikana olleet kannattavia, mitä on helpottanut se, että yhtiöillä on ollut mahdollisuus matalan korkosuhdanteen aikana alentaa laskuperustekorkojaan vakuutus sopimuslain puitteissa. Finanssivalvonta on aikaisemmin julkaisemassaan kannanotossa todennut, että oikeus muuttaa vakuutusehtoja on voimassa vain niin kauan kuin korkotaso pysyy matalana, mikä yhtiöiden tulee ottaa huomioon.

1.5 Finanssivalvonnan arvio

Finanssivalvonnan arvio kohtuusperiaatteen toteutumisesta on seuraava:

- Yhtiöt ovat yleisesti ottaen jakaneet vuonna 2024 aikaisempia vuosia korkeampia lisäetuja. Kuitenkin lisäetujen taso on ollut matala ottaen huomioon toteutunut inflaatio ja yhtiöiden pidemmän ajan ylijäämä.
- Yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen mukaisesti kohtuullisuuden asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken.
- Informaatiota ylijäämän jakautumisesta vakuutuksenottajien ja omistajien kesken ei ole annettu siten, että vakuutuksenottaja voisi arvioida ylijäämän jaon kohtuullisuutta.

Finanssivalvonta seuraa jatkossakin lisäetujen kokonaistason kehitystä.

Finanssivalvonta edellyttää, että yhtiöt lisäetuja määritessään ottavat huomioon kohtuusperiaatteeseen liittyvän jatkuvuusperiaatteen.

Finanssivalvonta odottaa, että henkivakuutusyhtiöt voitonjakoa ja muuttuvien palkkioiden antamista suunnitellessaan arvioivat huolellisesti pääomien tarpeen, liiketoimintamallien kestävyys sekä toimintaan sisältyvät riskit. Finanssivalvonta muistuttaa, että tässä arvioissa ei tule katsoa pelkästään vakavaraisuussuhdetta, joka vaihtelee merkittävästi mm. talousympäristön muuttuessa, vaan käyttää arvioinnissa muitakin mittareita.

Lisäksi Finanssivalvonta edellyttää, että yhtiöt arvioivat, kuinka paljon yhtiöiden tulisi varata varoja tulevien lisäetujen maksamista varten.

2 Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner

2.1 Allmänt

Finansinspektionens utredning av skälighetsprincipen utgår från de mål som livförsäkringsbolagen offentliggör för sina tilläggsförmåner och som godkänts av deras styrelser samt på de tilläggsförmåner som bolagen beviljar i förhållande till det rådande ekonomiska läget och bolagens lönsamhet.

I försäkringsbolagslagen (521/2008) konstateras det att ”när beslut fattas om tilläggsförmåner på försäkringar för vilka det enligt försäkringsavtalen finns en rätt till eventuella tilläggsförmåner som ges på basis av det överskott som försäkringarna genererar, ska i fråga om totalbeloppet och fördelningen av de tilläggsförmåner som ges på dessa försäkringar, i skälighetsomfattning beaktas beloppet av och sättet på vilket överskottet av dessa försäkringar uppkom”.

Från ingången av 2008 blev bolagen därtill skyldiga att offentliggöra skriftliga målsättningar för utbetalningen av tilläggsförmåner samt en årlig rapport om måluppfyllelsen och vid behov motiveringar till varför målen inte uppnåts.

Närmare information om skälighetsprincipen finns i Finansinspektionens dokument ”Vad handlar skälighetsprincipen och bolagens utdelning av tilläggsförmåner om?”, som finns på finska i Finansinspektionens publikationsarkiv.

2.2 Tilläggsförmånernas totalbelopp

Hur skäliga tilläggsförmånernas totalbelopp är ska bland annat bedömas i förhållande till överskottet, utdelningen till ägarna och det allmänna ekonomiska läget.

De mål som bolagen offentliggör för sina tilläggsförmåner följer det exempel som beskrivs i motiveringarna till försäkringsbolagslagen om iakttagandet av skälighetsprincipen. Exemplet fastställer försäkringens totalavkastning och binder totalavkastningen till motsvarande riskfria marknadsränta. Lagen och motiveringarna till den har utfärdats år 2008. Försäkrings- och finansmarknaden har i betydande grad förändrats efter det: Försäkringar med garantiränta säljs just inte längre. Dessutom har bolagen placerat sina tillgångar i andra instrument än ränteinstrument. För försäkringen uppbärs även avgifter som inte syns i totalavkastningsberäkningarna enligt motiveringarna till försäkringsbolagslagen.

De mål som bolagen offentliggjort för tilläggsförmånerna är subjektiva åsikter som bolagen på förhand fastställt om vad som är skäligt. De beaktar inte bolagens resultatutveckling och solvens vid respektive tidpunkt och inte heller

det allmänna ekonomiska läget. Skälighetsprincipen ska således inte bedömas enbart utifrån de mål för tilläggsförmånerna som grundar sig på den riskfria avkastningen och som bolagen offentliggjort på förhand.

Under de senaste åren har det skett betydande förändringar i det ekonomiska läget. Under 2022 och 2023 steg konsumentpriserna och marknadsräntorna kraftigt. Finansinspektionen gjorde år 2023 försäkringsbolagen uppmärksamma på tilläggsförmånernas skälighet och framhävde att tilläggsförmånerna ska bedömas på grundval av det förändrade ekonomiska läget. Allmänt taget höjde bolagen sina tilläggsförmåner år 2023 jämfört med året innan. År 2024 följde nivån på tilläggsförmånerna föregående års linje och tilläggsförmånerna för de lägsta beräkningsräntorna var i huvudsak stigande.

Bolagen har typiskt motiverat besluten om tilläggsförmåner som understiger referensavkastningarna, såvida de motiverats, med att bolagen under tidigare år beviljat tilläggsförmåner som varit större än referensavkastningarna. Såsom ovan konstateras, ska skäligheten även bedömas i förhållande till bolagets utdelning. Bolagen har inte beskrivit denna synpunkt. Dessutom har räntorna på statslån som bolagen under vissa år använt som referensavkastningar varit negativa, och inte ens bankerna i Finland har tillämpat negativa räntor på sina konton. Då man beaktar avkastningen på placeringarna, har försäkringsbeståndet med beräkningsränta under flera år varit lönsam för bolagen. Lönsamheten har förbättrats av att det kapital som solvenskravet binder har frigjorts i takt med att beståndet minskat. Därtill har de avgifter som bolagen uppbär för försäkringarna typiskt varit högre för gamla försäkringar med en högre beräkningsränta.

Till livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör även kontinuitetsprincipen, vilket innebär att bolaget ska sträva efter att garantera tilläggsförmånernas nivå även i fortsättningen. Bolagen ska även under dåliga år sträva efter att garantera tilläggsförmånerna, vilket innebär att det ska bereda sig för detta under goda år. Samma krav gäller inte vinstutdelningen till aktieägarna – dividender, återbäring av fonden för inbetalat fritt eget kapital och garantikapitalets ränta. Aktieägarnas andel begränsas av de framtida tilläggsförmåner som ska avsättas för försäkringarna. Nivån på tilläggsförmånerna ska således variera mindre än utdelningen till bolagets aktieägare/bolagets resultat.

Iakttagandet av kontinuitetsprincipen får framhövd betydelse i det nuvarande finansiella läget. Under de senaste åren har tilläggsförmånerna underskridit den kraftiga utvecklingen av konsumentpriserna, vilket för egen del höjt de lagstadgade arbetspensionerna. För fullföljande av kontinuitetsprincipen kan bolagen förväntas bevilja tilläggsförmåner som är högre än referensavkastningarna även i framtiden. De kraftigt ökade konsumentpriserna kan kompenseras under flera år.

2.3 Fördelningen av tilläggsförmåner mellan försäkringstagarna

Vid bedömningen av hur tilläggsförmånerna fördelas mellan försäkringstagarna ska bl.a. bolagets överskott och sättet på vilket överskottets uppkomst tas i beaktande. På överskottet inverkar ersättningar, beräkningsräntor och de administrativa kostnaderna som uppbärs för försäkringarna. I allmänhet har bolagen uppburit större avgifter för försäkringar med högre beräkningsräntor, vilket inte beaktas i totalavkastningsberäkningen.

Tilläggsförmånernas belopp varierar mellan bolag och mellan produkter. År 2024 var totalavkastningen på försäkringarna i genomsnitt 2,2 % och även vissa försäkringar med en beräkningsränta på 2,5 % beviljades tilläggsförmåner. Tilläggsförmåner har inte beviljats alls på försäkringar med en beräkningsränta på 3,5 % eller mer, med undantag för vissa åtskilda försäkringsbestånd.

I praktiken har bolagen i genomsnitt beviljat totalavkastning som ser i genomsnitt bra ut och utvecklingsriktningen är stigande, men för försäkringar med de lägsta beräkningsräntorna är tilläggsförmånerna inte nödvändigtvis skäliga.

Finansinspektionen påminner om att låga tilläggsförmåner också kan vara ett problem då det gäller försäkringar som tecknats av företag. Detta gäller särskilt gruppensionsförsäkringar. Då totalavkastningen innehåller beräkningsräntan, har beräkningsräntan gagnat bolaget som tecknat försäkringen. Pensionstagaren har däremot inte fått några tilläggsförmåner ens under tiden med hög inflation. Detta gäller även pensioner som överförts från pensionsstiftelser och pensionskassor till försäkringsbolagen.

I uppfyllelsen av skälighetsprincipen kan och bör tidsperspektivet beaktas. Bolagen har allmänt bedömt att det på försäkringarna betalats överavkastning jämfört med referensavkastningarna. Uppfyllelsen av skälighetsprincipen förutsätter att man allmänt också bedömer hur länge överavkastning fåtts, eller om sådan fåtts alls. Överavkastningen ska inte uppskattas enbart utifrån referensavkastningen.

Med andra ord, fastän bolaget verkar uppfylla skälighetsprincipen på bolagsnivå, uppfylls den inte nödvändigtvis i fråga om alla försäkringar.

2.4 Totalavkastningsanalys

Den bolagsspecifika analysen i Finansinspektionens utredning av skälighetsprincipen grundar sig i huvudsak på en bedömning av totalavkastningen. Försäkringarnas totalavkastning utgörs av det sammanlagda beloppet beräkningsränta och kundåterbäring som ges antingen i förskott eller i efterhand. Analysen ger en allmän bild av bolagens tilläggsförmånspolicyer och hur de fullföljs, men tar inte ställning till hur väl skäligheten uppfylls på avtalsnivå.

Jämförelsematerialet omfattar sexton år. Totalavkastningsnivån som beviljats kunderna har under lågräntetiden i regel överstigit de jämförelseavkastningar som bolagen använt med anledning av den låga räntenivån.

Efter de kraftiga förändringarna år 2022 och 2023 stabiliserade sig inflationen och räntenivån till en mer normal nivå år 2024. Nettointäkterna av bolagens placeringsverksamhet var positiva 2024 trots en fortsatt krävande fastighetsmarknad. Då bolagen lägger upp sin placeringsverksamhet ska de säkerställa att riskerna i anslutning till de placeringstillgångar som täcker den placeringsbundna affärsverksamheten, i det fallet att riskerna realiserar, inte måste bäras av de övriga försäkringsbeståndet och försvagar de överskott som ska utdelas som tilläggsförmån på dessa försäkringar.

Enligt Finansinspektionen analys finns det stora skillnader i policyerna för utbetalning av tilläggsförmåner mellan bolagen. Bolagens kundåterbäringar på spar- och pensionsförsäkringar gick sakta neråt före 2023, men steg något år 2023 och ökade ytterligare även år 2024.

Vissa försäkringsbolag har separata försäkringsbestånd som berättigar till bättre tilläggsförmåner än andra försäkringsbestånd. Dessa försäkringsbestånd behandlas skilt för sig.

Även produkter med beräkningsränta har under åren varit lönsamma, vilket har underlättats av att bolagen under konjunkturen med låga räntor haft möjlighet att sänka sina beräkningsräntor inom de ramar som lagen om försäkringsavtal tillåter. Finansinspektionen har i sina tidigare ställningstaganden konstaterat att rätten att ändra försäkringsvillkoren endast gäller så länge som räntenivån hålls på en låg nivå, vilket bolagen i fortsättningen ska beakta då läget förändras.

Följande bolag har publicerat en svenskspråkig utredning om iakttagandet av skälighetsprincipen: Aktia Livförsäkring Ab, Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv, LokalTapiola Ömsesidigt Livförsäkringsbolag, Nordea Livförsäkring Finland Ab och Sb-Livförsäkring Ab.

Utöver ovan nämnda utredningar ger Finansinspektionen detaljerade motiveringar till sina bedömningar på finska i punkterna 3–5 i denna utredning. I bilaga 1 uppräknas de bolag som deltagit i utredningen dem både på finska och på svenska och förkortningarna som använts för. I bilaga 2 uppräknas de diagram och tabeller som ansluter sig till utredningen.

Närmare information om skälighetsprincipen finns i Finansinspektionens dokument ”Vad handlar skälighetsprincipen och bolagens utdelning av tilläggsförmåner om?”, som finns på Finansinspektionens webbplats.

2.5 Finansinspektionens bedömning

Finansinspektionen gör följande bedömning av hur väl skälighetsprincipen iakttagits:

- Bolagen har allmänt taget delat ut högre tilläggsförmåner år 2024 än under tidigare år. Tilläggsförmånernas nivå har emellertid varit låg med beaktande av inflationen och bolagens långsiktiga överskott.
- Bolagen hade beaktat skäligheten mellan kundernas olika försäkringar i enlighet med skälighetsprincipen.
- Information om fördelningen av överskottet mellan försäkringstagarna och ägarna har inte getts på så sätt att försäkringstagaren skulle kunna bedöma om fördelningen av överskottet är skälig.

Finansinspektionen följer utvecklingen av tilläggsförmånernas totalnivå även framöver.

Finansinspektionen förutsätter att bolagen beaktar kontinuitetsprincipen i anslutning till skälighetsprincipen då de fastställer tilläggsförmånerna.

Finansinspektionen förväntar sig att livförsäkringsbolagen i planeringen av vinstutdelning och utbetalning av rörliga provisioner noggrant bedömer behovet av kapital, affärsverksamhetsmodellernas hållbarhet samt de risker som ingår i verksamheten. Finansinspektionen påminner bolagen om att de i utredningen inte enbart ska analysera solvensnivån, som i betydande grad varierar bland annat vid förändringar i den ekonomiska miljön, utan även använda andra indikatorer.

Därtill förutsätter Finansinspektionen att bolagen uppskattar hur mycket de bör avsätta tillgångar för utbetalning av framtida tilläggsförmåner.

3 Selvityksen tausta

Tämä selvitys perustuu sekä tilinpäätöksen mukaisiin että henkivakuutusyhtiöiden Finanssivalvonnalle erikseen toimittamiin tietoihin vuodelta 2024. Vertailut on tehty ajanjaksolta 2008–2024.

Finanssivalvonta kerää henkivakuutusyhtiöiltä vuosittain vakuutuksia koskevaa tilastoaineistoa, jota on käytetty selvityksessä arvioitaessa kohtuusperiaatteen toteutumista. Lisäksi selvityksessä vertaillaan yhtiöiden verkkosivullaan julkaisemia lisätujen jakamista koskevia tavoitteita sekä selvityksiä lisätujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutumisesta.

Yhtiöiden verkkosivuilla olevia tietoja on seurattu 8.8.2025 asti.

Tässä selvityksessä julkaistaan koko vakuutusalan tietojen lisäksi myös yhtiökohtaisia tietoja. Selvityksessä ovat mukana kaikki suomalaiset henkivakuutusyhtiöt, jotka ovat taanneet jollekin vakuutuskantansa osalle jonkin minimituoton. Yksinkertaisuuden vuoksi selvityksessä käytetään vakuutusyhtiöiden virallisten nimien sijasta lyhenteitä nimistä (ks. liite 1).

4 Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö

4.1 Johdanto

Henkivakuutusyhtiön sijoitustoiminnan tuloksellisuus ja yhtiön vakavaraisuusasema ovat keskeisiä tekijöitä lisäetujen tasoa määrittäessä. Seuraavassa on yleiskatsaus näihin tekijöihin vuosina 2008–2024 sekä koko vakuutussektorin että kohtuusperiaatteen kannalta. Lopuksi esitetään yhteenvedo vakuutustoiminnan ylijäämästä ja sen käytöstä vuodelta 2024.

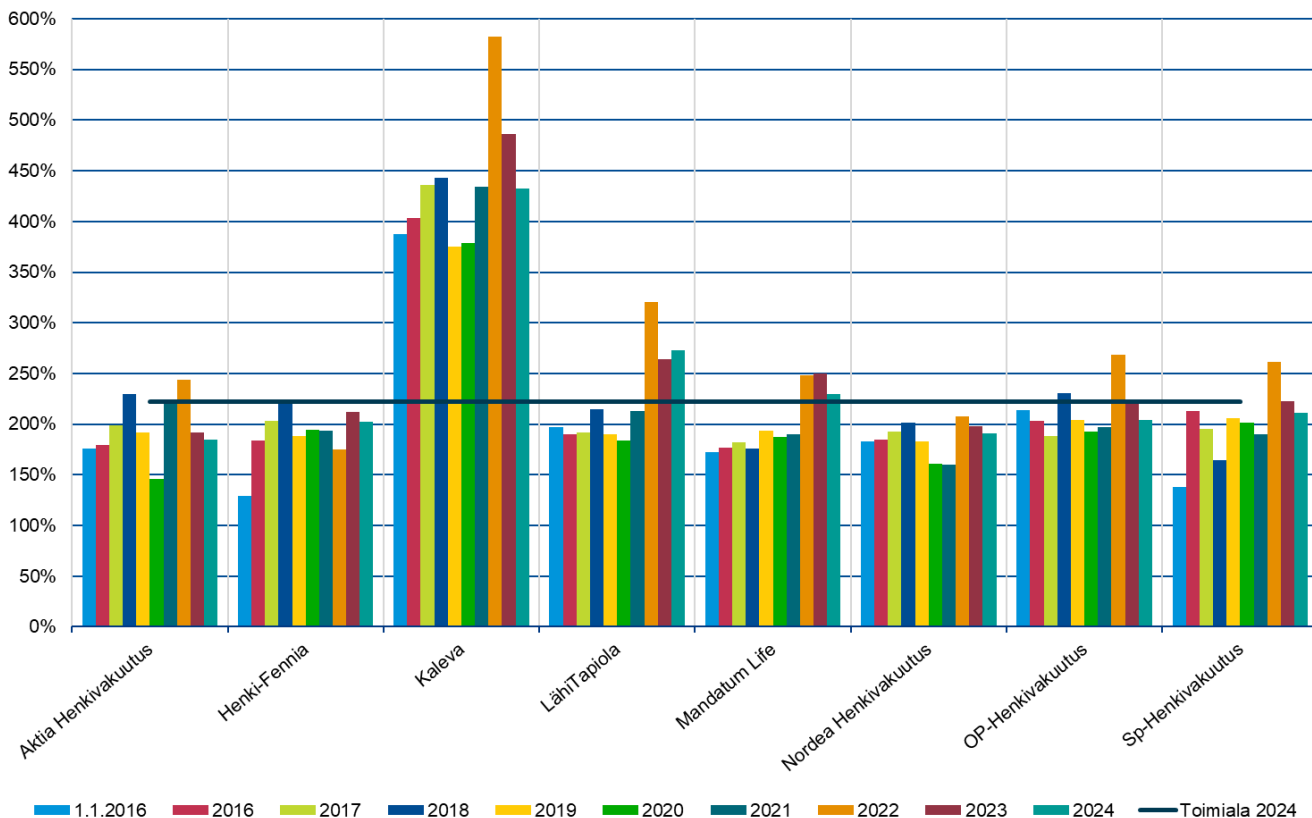
Tässä selvityksessä käsitellyt yhtiöiden lisäetuja koskevat päätökset perustuvat vuoden 2024 lopun tilanteeseen ja tietoon tuolloisista markkinoista.

4.2 Henkivakuutusyhtiöiden toimintaympäristö

Yleishavaintona voidaan todeta, että henkivakuutusyhtiöiden taloudellinen tulos ja vakavaraisuus mahdollistivat lisäetujen jakamisen asiakkaille vuonna 2024.

Vakavaraisuussäätely ja vakavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen laskenta muuttui vuoden 2016 alusta ns. Solvenssi II -säätelyn tullessa voimaan, ja tässä raportissa kuviossa 4.1. rajoitutaan kuvaamaan vakavaraisuussuhteet vain tältä ajalta. Vuonna 2024 yhtiöiden vakavaraisuudet pääsääntöisesti hieman laskivat mutta pysyivät kuitenkin hyvällä tasolla.

Kuvio 4.1 Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuussuhteet vuosina 2016–2024

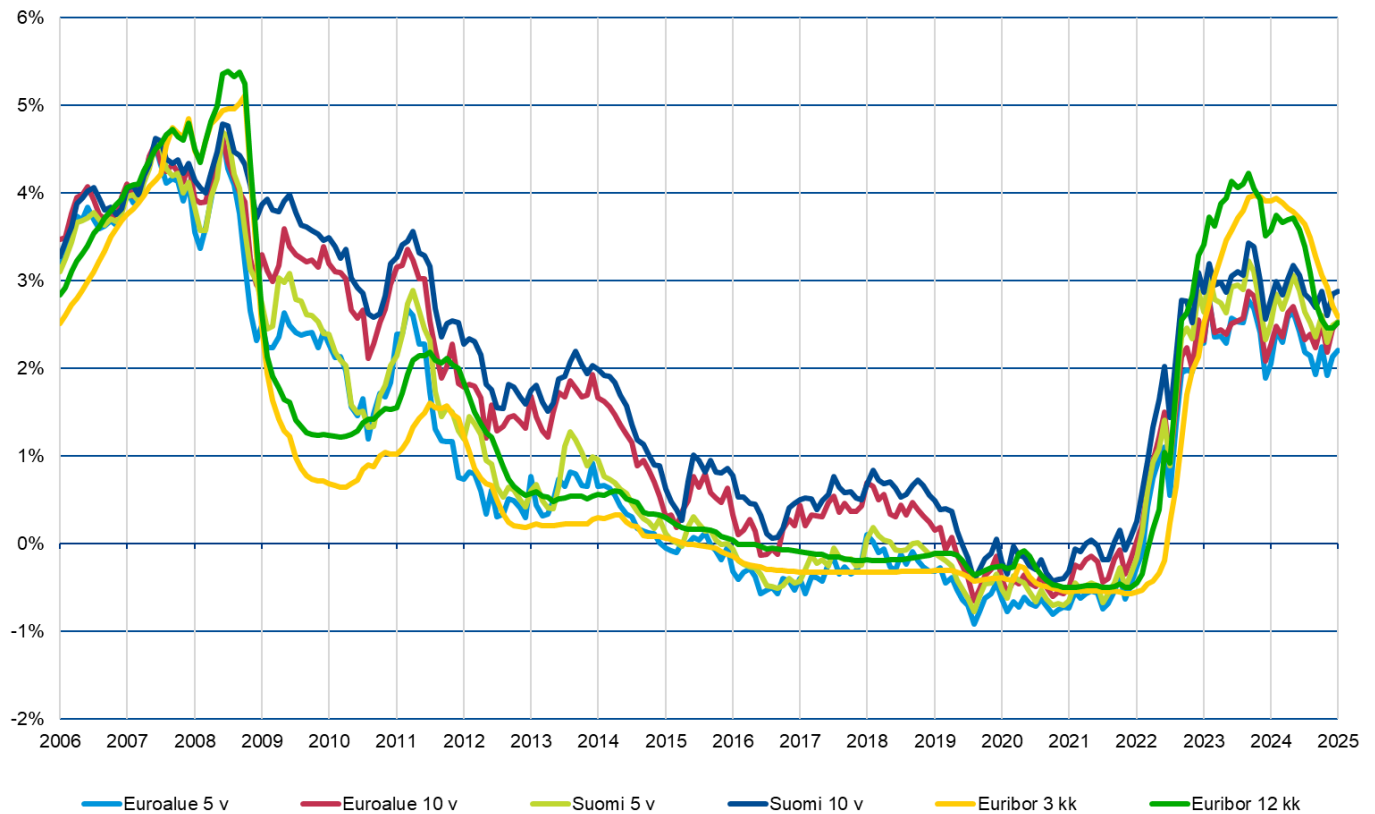

Lähde: Finanssivalvonta

Sijoitusmarkkinoiden kehitys vaikuttaa ratkaisevasti henkivakuutusyhtiöiden taloudelliseen tulokseen ja vakavaraisuuteen. Esimerkiksi korkojen muutos vaikuttaa sijoitustoiminnan tuottojen lisäksi myös vakavaraisuuteen markkinaehtoisien taseen arvojen muuttuessa. Korkojen laskiessa yhtiöiden markkinaehtoisesti laskettu vastuuvélka kasvaa. Jos yhtiö ei ole sijoitustoiminnassaan varautunut tähän korkojen laskuun, sen vakavaraisuus voi heiketä ja siten mahdollisuudet jakaa lisäetuja pienenevät. Myös korkojen voimakas nousu voi olla eräille yhtiöille ongelmallinen; korkojen nousu alentaa korkoinstrumenttien nykyarvoa ja siten heikentää sijoitustoiminnan tulosta. Kuitenkin korkojen nousu yleisesti pienentää yhtiöiden vastuuvélkaa ja parantaa yhtiön vakavaraisuutta. Osakekurssien muutoksilla on välitön vaikutus markkinaehtoisien taseen sijoitusten arvoihin ja vakavaraisuuteen.

Sekä pitkät että lyhyet korot olivat vuosina 2012–2021 matalalla tasolla, jonka jälkeen koroissa on tapahtunut merkittäviä muutoksia, kuten kuviosta 4.2 on havaittavissa. Vuonna 2022 korot nousivat voimakkaasti, mikä on laskenut markkinaehtoisien vastuuvélkojen arvoja ja siten tukenut myös vakavaraisuussuhteiden kasvua. Vuonna 2023 korkojen nousu tasaantui ja kääntyi vuoden lopulla laskuun, mikä on myös heikentänyt yhtiöiden vakavaraisuutta. Vuoden 2024 aikana korkojen kehitys on vakiintunut ja erityisesti euriborkorot ovat laskeneet.

Kuvio 4.2 Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden korot ja euriborkorot vuosina 2006–2024

Lähde: EKP ja Suomen Pankki

Suomen kansantalouden ja osakemarkkinoiden kehitys riippuu ratkaisevasti yleisestä talouskehityksestä Euroopassa. Osakemarkkinoiden kehitys on vuonna 2024 jatkunut edellisvuoden suuntaisena, joskin euroalueen ja Suomen osakemarkkinoiden kehitys on jäänyt Yhdysvaltoihin tai Japaniin verrattuna vaisuksi, kuten kuviosta 4.3 on havaittavissa. Vuosina 2015–2024 Nasdaq OMX Helsinki on noussut keskimäärin noin 2,5 % vuodessa, mikä vastaa jo korkomarkkinoilta viime vuosina saatua tuottotasoa.

Kuvio 4.3 Osakeindeksit euroalueella, Yhdysvalloissa ja Japanissa vuosina 2011–2024

Indeksi, 31.1.2011 = 100

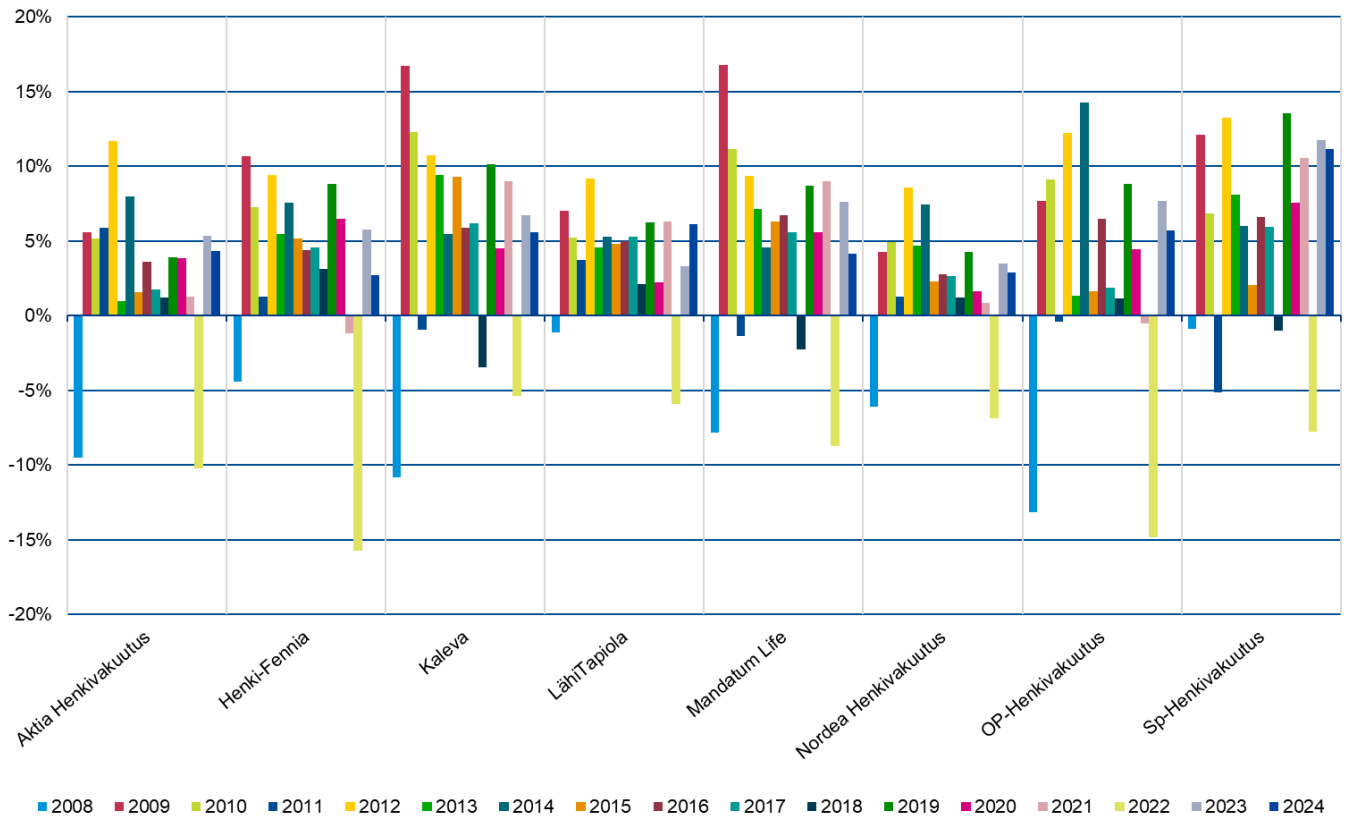
Lähde: EKP, Bloomberg ja Reuters

Pitkien korkojen nousuun liittyvä sijoitusriski realisoitui vuonna 2021. Korkojen muutokseen ylös tai alas liittyy aina riski, jonka suuruus riippuu yhtiön tasehallinnan periaatteista, mikä yhtiöiden tulee ottaa huomioon lisätujen, osin-gonjaon ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautuksen ja vakavaraisuuden tasoa harkitessaan. Yhtiöt voivat suo-jata vastuovelkaansa liittyviä riskejään erilaisilla suojausinstrumenteilla. Yhtiöiden sijoitusstrategiaan vaikuttavat mm. yhtiöiden riskinottohalukkuus ja vakuutusyhtiöitä koskevat riskiperusteiset pääomavaatimukset.

Yhtiöiden päätökset sijoitusjakaumasta sekä vastuuvelan ja sijoitusten suojauksista vaikuttavat yhtiöiden saamiin sijoitustuottoihin, joita seuraavassa kuvataan tarkemmin.

Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnassa vuosi 2024 oli vuoden 2023 tapaan tavanomainen (ks. kuvio 4.4). Kaikkien yhtiöiden nettotuotto oli positiivinen. Henkivakuutussektorin sijoitusten keskimääräinen tuotto vuonna 2024 laski hieman edellisestä vuodesta 5,0 %:iin, kun se vuonna 2023 oli 6,2 % ja vuonna 2022 -9,8 %. Kiinteistömarkkinoilla edelleen jatkuneet haasteet laskivat yhtiöiden kiinteistösijoitusten tuottoja. Vuonna 2024 korkosijoitukset tuottivat keskimäärin 4,3 %, osakesijoitukset 11,9 %, kiinteistösijoitukset 0,2 % ja muut sijoitukset 4,8 %.

Kuvio 4.4 Sijoitustoiminnan nettotuottoprosentti käyvin arvo in sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2024

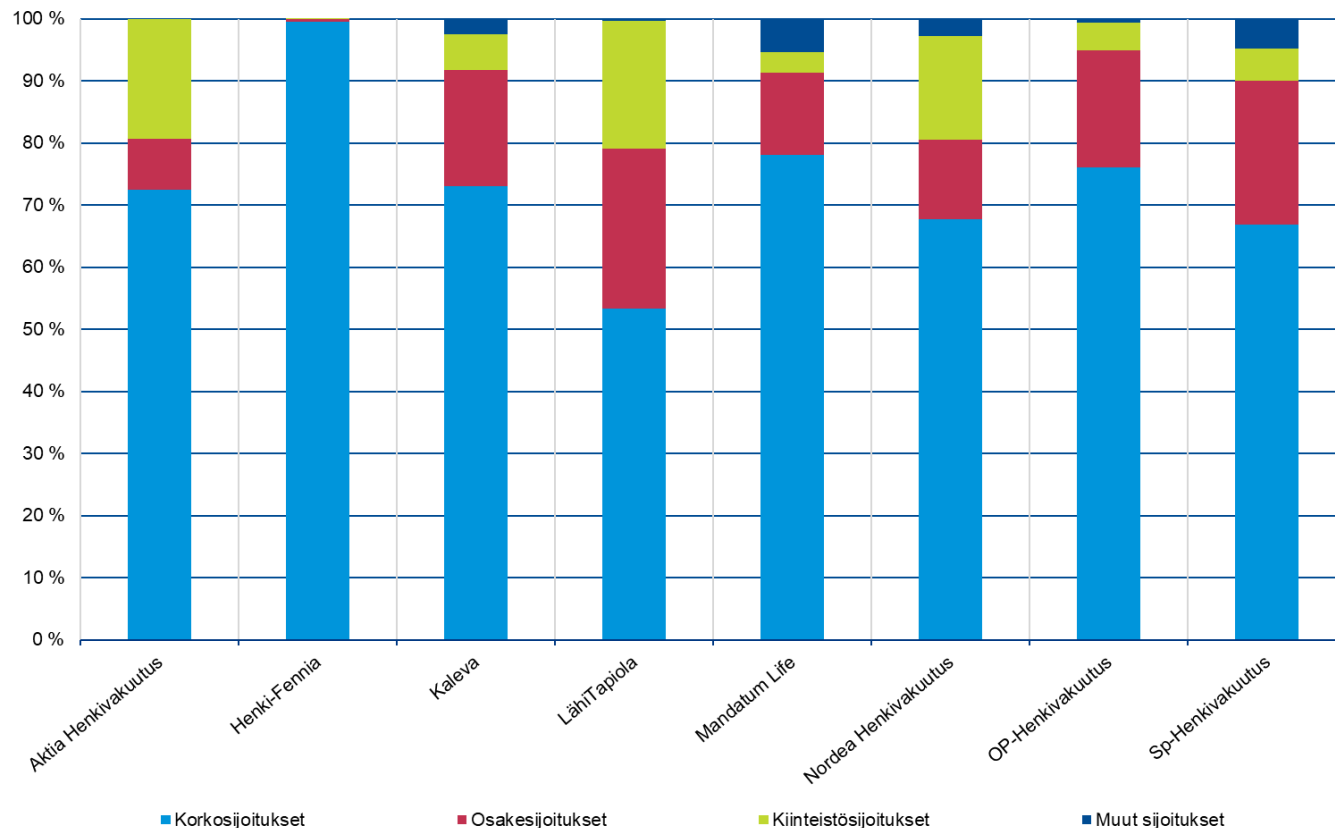
Lähde: Finanssivalvonta

Kuviosta 4.4 näkyvät selvästi markkinoiden vaihtelut eri vuosina. Vuosi 2022 oli tarkastelujaksolla selvästi vaikein sijoitusympäristö vuoden 2008 ohella.

Yhtiöiden korkoylijäämään vaikuttavat mm. sijoitusten allokaatiot sekä asiakkaille annettujen tuottotakuiden suojaus johdannaisilla. Yhtiöiden sijoitusjakaumat vaihtelevat merkittävästi. Tämä vaikuttaa yhtiöiden sijoitustuottoon. Yhtiöillä on myös erilaisia käytäntöjä, miten ja erityisesti milloin epälikvidin sijoitusomaisuuden arvomuutokset otetaan huomioon.

Kuviossa 4.5 on kuvattu yhtiöiden sijoitusjakaumat vuoden 2024 lopussa. Kuviosta havaitaan, että Henki-Fennia on muista yhtiöistä poiketen siirtänyt sijoituksensa lähes täysin matalariskisempiin korkosijoituksiin.

Kuvio 4.5 Sijoitusjakauma 31.12.2024 (käyvin arvoin)

Lähde: Finanssivalvonta

Yhtiökohtaiset erot taulukon 4.1 mukaisissa korkoylijäämissä olivat suuria vastuuvelan rakenteesta riippuen. Korkoylijäämällä tarkoitetaan sijoitusomaisuuden tuoton ja vakuutusten laskuperustekoron kattamiseen tarvittavien varojen erotusta. Vuonna 2024 korkoylijäämä oli Aktia Henkivakuutusta ja OP-Henkivakuutusta lukuun ottamatta kaikilla yhtiöillä positiivinen.

Vuoden 2024 lopussa vakuutusyhtiöillä oli edelleen laskuperustekorkoisia vakuutuksia, joissa laskuperustekorko on jopa 3,5–4,5 %. Keskimääräinen laskuperustekorko oli noin 3,4 %. Ottaen huomioon mm. yhtiöiden tekemät vastuuvalkaa täydentävät korkotäydennykset korkotuottoisen vastuuvelan keskimääräinen tuottovaatimus oli vuodelle 2024 noin 2,1 %. Sektorin sijoitusten tuotto 5,0 % ylitti näin ollen korkotuottoisen vastuuvelan keskimääräisen tuottovaatimuksen.

Yhtiöt ovat käyttäneet referenssituottoinaan eli tuottoina, joihin lisäetutavoitteet sidotaan, viiden ja kymmenen vuoden korkoja sekä yhden vuoden euriborkorkoa. Näiden lisäksi kuviossa 4.2 on esitetty lyhyt kolmen kuukauden euriborkorko. Yhtiöiden tuottotavoitteita käsitellään myöhemmin kohdassa 5.1 ja tavoitteiden toteutumista suhteessa korkoihin kohdassa 5.2.

Luvun 5 kuvissa on esitetty kokonaistuoton lisäksi eläketuotteiden osalta työeläkeindeksin vuotuinen muutos ja säästövakuutusten osalta kuluttajahintaindeksin muutos. Vuonna 2024 kuluttajahintojen ja työeläkkeiden

nousutahti palautui vuosien 2022 ja 2023 poikkeuksellisen korkeista tasoista, ollen kuluttajahintojen osalta 0,7 % ja työeläkkeiden osalta 1,3 %. Poikkeuksellisten vuosien nopea nousu on laskenut vakuutuksenottajien vakuutuksilleen viime vuosina saamaa reaalityottoa (ks. kuvio 4.6 ja taulukko 4.5).

Jos kokonaistuottoja puolestaan verrataan markkinoilta saatavaan korkotuottoon, yhtiöiden vakuutuksilleen antamat kokonaistuotot olivat yleisesti markkinoilta saadun korkotuoton tasolla. Joidenkin matalamman laskuperustekoron eläkevakuutusten kokonaistuotot alittivat pidempien markkinakorkojen tuoton. Korkeimpien laskuperustekorkojen osalta kokonaistuotto ylitti markkinoilta saadun korkotuoton (ks. kuvio 4.2 ja taulukko 4.5).

Kuvio 4.6 Kuluttajahinta- ja työeläkeindeksien muutokset vuosina 2015–2024

Lähde: Tilastokeskus ja Eläketurvakeskus

4.3 Eriytetyt vakuutuskannat

OP-Henkivakuutuksella, Mandatum Lifella ja Kalevalla on nk. eriytettyjä vakuutuskantoja.

OP-Henkivakuutuksen ja Mandatum Lifen eriytettyjen vakuutuskantojen lisäedut perustuvat sijoituskantaan, joka on eriytetty muiden vakuutusten sijoituksista. Näiden yhtiöiden oikeutta käyttää eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusten tuottoa muuhun kuin kyseisen vakuutuskannan hyväksi on rajoitettu.

OP-Henkivakuutuksen ja Mandatum Lifen eriytetyt kannat ovat syntyneet vakuutuskantojen luovutuksessa Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta. Ryhmäeläkevakuutuskanta siirrettiin vuonna 2014 Mandatum Lifeen sekä säästöhenkivakuutuskanta vuonna 2015 ja yksilöllisten eläkevakuutusten kanta vuonna 2016 OP-Henkivakuutukseen.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomi sopi em. kannanluovutusten yhteydessä, että sekä Mandatum Lifeen että OP-Henkivakuutukseen siirrettyjen vakuutuskantojen vakuutuksenottajat ja edunsaajat ovat oikeutettuja erikseen määriteltyihin lisäetuihin. Kannanluovutuksen yhteydessä nämä lisäedut on täysin katettu, eivätkä vastaanottavan yhtiön omat lisäetupäätökset vaikuta niihin. Näin ollen eriytettyjen kantojen tuottoja ei tässä selvityksessä oteta huomioon, ellei tästä ole erikseen mainittu.

Kaleva on erikoistunut ryhmähenkivakuutukseen. Lisäksi se hoitaa ennen vuotta 1997 otettuja riski- ja säästöhenkivakuutuksia. Säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määräytyvään ylimääräiseen lisäetuun, ja vakuutuskanta on eriytetty ryhmähenkivakuutuskannasta. Kaleva ei enää myy uusia säästövakuutuksia.

Yleisesti voidaan todeta, että vakuutuskantojen ja näitä kattavien sijoitusten eriyttäminen on kohtuusperiaatteen mukaista, koska tällöin voidaan tarkemmin ottaa huomioon vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa.

Koska eriytettyjen vakuutuskantojen lisäedut poikkeavat muiden vakuutuskantojen lisäeduista, selvityksessä esitetään tietoja pääsääntöisesti ilman eriytettyjä vakuutuskantoja, mutta eräissä tapauksissa erikseen myös eriytettyjen vakuutuskantojen kanssa.

Eriytetyt vakuutus- ja sijoituskannat on esitetty tässä selvityksessä seuraavasti:

- Taulukossa 4.1 eriytetyt vakuutuskannat on otettu huomioon.
- Taulukossa 4.3 ei ole otettu huomioon eriytettyjä vakuutuskantoja.
- Taulukossa 4.4 eriytetyt vakuutuskannat on otettu huomioon.
- Taulukossa 4.5 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirrettyjen vakuutuskantojen tiedot on eritelty.
- Kohdan 5.2 vertailuissa ei ole otettu huomioon eriytettyjen vakuutuskantojen tuottoja.

4.4 Yhtiökohtaiset analyysit

Seuraavassa esitetään tilastoja vuoden 2024 tilinpäätöstiedoista ja eräitä yhteenvetoja vuosilta 2008–2024. Henkivakuutusyhtiön ylijäämän muodostumista on kuvattu tarkemmin Finanssivalvonnan julkaiseman dokumentin ”Mistä kohtuusperiaatteessa ja yhtiöiden lisäetujen jakamisessa on kysymys?” kohdassa 6.

Selvitys koskee olemassa olevaa vakuutuskantaa. Uusia vakuutuksia on myönnetty vähän ja vain ryhmäeläkevakuutuksia eikä niitä välttämättä myönnetä samoin ehdoin kuin olemassa olevaan vakuutuskantaan kuuluvia vakuutus-sopimuksia on myönnetty. Lisäksi yksittäinen vakuutussopimus voi poiketa summatason luvuista, joita selvityksessä on esitetty.

Tilinpäätöstiedoissa on esitetty ylijäämän lähteet ja sen käyttö.

Tilastoaineisto on selvityksen tausta-aineistoa, ja se pohjautuu tilinpäätöslukuihin sekä Finanssivalvonnalle toimittuihin raportteihin. Tilastoaineisto koskee yhtiötä summatasolla, joten siinä on mukana myös niiden vakuutuslajien vakuutustekninen tulos, jotka eivät ole oikeutettuja lisäetuihin. Joillakin yhtiöillä vakuutuskannan rakenne on sellainen, että merkittävä osa riski- tai liikekustannusylijäämästä muodostuu vakuutuksista, jotka eivät ole

oikeutettuja lisäetuihin (vrt. taulukon 4.4 rivi ”Osuus tilinpäätöksen vastuuvelasta”). Lisäksi yhtiöillä on erilaisia pus-kureita ja niiden kartuttamista ja purkamista koskevia käytäntöjä, jotka vaikeuttavat tulosten tulkintaa ja vertailua.

Vuoden 2024 tilastoaineistosta on koottu yhtiökohtainen taulukko 4.1.

Osakeyhtiöissä voitonjaolla osakkaille on iso merkitys yhtiön kykyyn myöntää lisäetuja. Voitonjaolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä osingonjakoa että sijoitetun vapaan oman pääoman palautusta. Taulukossa 4.2 on osakeyhti-öiden voitonjako suhteessa voitonjakokelpoisiin varoihin. Laskelmassa on otettu huomioon myös mahdolliset ka-lenterivuoden aikana maksetut lisäosingot. Eräät yhtiöt maksavat lopulliset osinkonsa vasta vuoden lopussa, joten vuodelta 2024 maksetut osingot tarkentuvat vuoden myöhässä.

Vuonna 2024 vakuutusyhtiöt myönsivät sekä ehdottomia että ehdollisia lisäetuja ja asiakashyvityksiä. Näiden osuus koko ylijäämästä vaihtelee suuresti yhtiöittäin.

Vakuutusten kokonaistuotto, siten kuin se usein määritellään, muodostuu laskuperustekorona ja etu- tai jälkikäteen annettavan asiakashyvityksen yhteismäärästä. Finanssivalvonta on käyttänyt tätä vakuutustuoton määrittelyä selvi-tyksessään.

Taulukossa 4.3 on esitetty keskimääräiset laskuperustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentit vuosille 2008–2024 sekä keskiarvo mainituille vuosille. Taulukon kokonaistuottoprosentit on painotettu vakuutuskannan koolla.

Finanssivalvonta ei ole arvioinut todellista asiakkaan saamaa kokonaistuottoa, koska siihen vaikuttavat erilaiset vakuutuskohtaiset kulukomponentit ovat vaihdelleet eri aikoina ja eri vakuutuslajeissa huomattavasti eikä sen arvi-ointia ole tässä selvityksessä mahdollista tehdä.

Taulukossa 4.4 on kuvattu ylijäämään oikeutettujen vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvelasta laskuperuste-koroittain vuonna 2024 ja taulukossa 4.5 kokonaistuotot. Kalevan säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määräytyvään ylimääräiseen lisäetuun.

Taulukon 4.5 mukaan vuonna 2024 vakuutukset ovat pääsääntöisesti saaneet vähintään 2,2 %:n suuruiset kokonais-tuotot. Taulukossa 4.5 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirrettyjen vakuutuskantojen tiedot on eritelty. Näiden vakuutusten lisäedut on määritelty kannanluovutus sopimuksella eivätkä yhtiön omat lisäetupäätökset vaikuta lu-kuihin. Luvussa 4.3 on käsitelty eriytettyjä vakuutuskantoja.

Taulukko 4.1 Vuoden 2024 ylijäämä ja sen käyttö

Muokattu tuloslaskelma (1 000 euroa)	Aktia Henki- vakuutus	Henki- Fennia	Kaleva *	Lähi- Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henki- vakuutus	OP-Henki- vakuutus **	Sp-Henki- vakuutus	Yhteensä
Vakuutustekninen laskelma									
Vakuutustoimintaan liittyvä ylijäämä									
Korkoylijäämä	-2 349	1 837	52 808	135 038	126 873	40 378	-21 988	980	333 577
Riskiylilyijäämä	10 983	10 611	14 725	55 686	45 994	8 596	43 010	4 548	194 155
Liikekustannusylilyijäämä	-5 504	4 434	4 962	5 585	33 319	145 895	17 390	1 962	208 043
Muu ylijäämä	1	0	0	1 932	3 267	0	0	57	5 257
Yhteensä	3 131	16 882	72 495	198 241	209 453	194 869	38 413	7 547	741 032
Vakuutustoimintaan liittyvän ylijäämän käyttö									
Myönnetyt ehdottomat lisäedut ja asiakashyvitykset	-235	-1 062	-5 943	0	-17 702	-5 380	-10 949	-197	-41 467
Myönnetyt ehdolliset lisäedut ja asiakashyvitykset	0	-1 505	-70 209	-22 435	-18 501	-30	0	-868	-113 547
Vastuuvakuutukset (ilman tasoitusvastuuta)	-25 700	487	24 661	-23 584	11 950	9 313	14 555	187	11 868
Tasotusvastuun muutos	1 200	0	0	10 274	0	0	0	0	11 474
Muu käyttö	-1 092	-1 472	-151	-3 166	-5 690	-961	-6 906	-1 111	-20 550
Yhteensä	-25 827	-3 552	-51 642	-38 911	-29 943	2 942	-3 300	-1 989	-152 222
Vakuutustoiminnan ylijäämän ja sen käytön erotus	-22 696	13 330	20 854	159 330	179 510	197 811	35 113	5 558	588 810
Muita vakuutustekniseen tulokseen kuuluvia eriä									
Omalle pääomalle kohdistettu osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	3 140	2 157	0	29 574	14 926	12 621	9 697	1 639	73 755
Muut erät	0	0	-4 600	-6 425	-2 049	-39 712	-1 704	0	-54 490
Vakuutustekninen tulos	-19 556	15 487	16 254	182 479	192 388	170 719	43 106	7 198	608 075
Verot	-61	-2 954	-206	-37 899	-36 633	-33 063	-7 298	-1 444	-119 557
Muut erät	-158	-479	126	278	0	158	-1 215	34	-1 255
Tilikauden voitto	-19 775	12 054	16 174	144 859	155 755	137 815	34 594	5 787	487 263

* Keskinäinen henkivakuutusyhtiö

** Sisältää Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirtyneet eriytyvät vakuutuskannat.

Lähde: Finanssivalvonta

Taulukko 4.2 Osakeyhtiöiden osingonjako ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautus suhteessa voitonjakokelpoisiin varoihin

	Aktia Henkivakuutus	Henki- Fennia	Mandatum Life	Nordea Henkivakuutus	OP-Henkivakuutus	Sp- Henkivakuutus
2010	-	-	-	8,1 %	7,8 %	-
2011	-	-	40,4 %	-	13,8 %	-
2012	5,6 %	-	-	-	7,7 %	-
2013	66,6 %	-	17,8 %	40,6 %	37,8 %	-
2014	-	6,7 %	17,7 %	42,9 %	83,4 %	-
2015	-	-	17,2 %	96,9 %	37,7 %	-
2016	-	2,4 %	20,9 %	97,6 %	62,6 %	-
2017	-	2,0 %	46,2 %	49,6 %	89,1 %	-
2018	-	6,3 %	23,5 %	43,4 %	50,2 %	-
2019	-	9,5 %	-	41,1 %	-	-
2020	-	3,1 %	42,5 %	19,6 %	-	-
2021	19,3 %	13,5 %	22,5 %	33,1 %	5,2 %	-
2022	34,3 %	14,9 %	57,7 %	25,9 %	8,0 %	-
2023	9,0 %	15,0 %	65,8 %	30,3 %	9,8 %	8,3 %
2024	21,5 %	-	-	-	12,4 %	-

Lähde: Finanssivalvonta

Taulukko 4.3 Keskimääräinen laskuperustetekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentti

	Aktia Henkivakuutus	Henki- Fennia	Kaleva *	Lähi- Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki- vakuutus **	Sp-Henkivakuutus
2008	4,0 %	4,7 %	4,5 %	4,4 %	4,5 %	4,1 %	3,8 %	3,7 %

2009	4,1 %	4,1 %	5,0 %	4,3 %	4,3 %	3,4 %	3,5 %	3,1 %
2010	3,9 %	4,1 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	3,4 %	3,6 %	2,7 %
2011	3,9 %	4,1 %	4,5 %	4,2 %	4,0 %	3,1 %	3,5 %	2,3 %
2012	3,9 %	3,8 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,4 %	2,0 %
2013	3,9 %	3,8 %	4,5 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,5 %	2,1 %
2014	3,9 %	3,7 %	4,5 %	4,0 %	3,7 %	3,2 %	3,4 %	2,2 %
2015	3,9 %	3,7 %	4,5 %	3,9 %	3,7 %	3,2 %	3,4 %	1,9 %
2016	3,9 %	3,6 %	4,5 %	3,8 %	3,7 %	3,1 %	3,4 %	1,4 %
2017	3,8 %	3,4 %	4,5 %	3,8 %	3,5 %	3,3 %	3,3 %	1,8 %
2018	3,8 %	3,3 %	4,5 %	3,7 %	3,5 %	3,3 %	3,3 %	1,8 %
2019	3,7 %	3,3 %	4,5 %	3,4 %	3,5 %	3,3 %	3,3 %	1,4 %
2020	3,7 %	3,2 %	4,5 %	3,2 %	3,4 %	3,4 %	3,2 %	1,4 %
2021	3,7 %	3,1 %	4,5 %	3,1 %	3,4 %	3,4 %	3,2 %	1,5 %
2022	3,6 %	3,1 %	4,5 %	3,1 %	3,3 %	3,5 %	3,2 %	1,8 %
2023	3,6 %	3,2 %	4,5 %	3,4 %	3,7 %	3,9 %	3,2 %	3,1 %
2024	3,6 %	3,3 %	4,5 %	3,5 %	3,6 %	3,9 %	3,4 %	2,8 %
Keskiarvo	3,8 %	3,6 %	4,5 %	3,8 %	3,7 %	3,4 %	3,4 %	2,2 %

* Keskinäinen henkivakuutusyhtiö

** Ei sisällä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirtyneitä eriytettyjä vakuutuskantoja.

Lähde: Finanssivalvonta

Taulukko 4.4 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvasta vuonna 2024 (%)

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset laskuperustekoroitain	Aktia Henkivakuutus	Henki-Fennia	Kaleva *	Lähi-Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki-vakuutus **	Sp-Henkivakuutus
4,50 %	5,1 %	8,5 %	100,0 %	23,5 %	43,8 %	73,8 %	61,8 %	-
3,50 %	35,5 %	26,3 %	-	5,1 %	44,9 %	4,1 %	30,0 %	4,8 %
2,50 %	59,4 %	30,4 %	-	16,6 %	5,7 %	0,4 %	8,0 %	16,3 %
1,50 %	-	7,2 %	-	25,2 %	-	-	0,1 %	-
1,00 %	-	27,6 %	-	-	-	-	-	-
0,00 %	-	-	-	29,6 %	5,6 %	21,7 %	-	78,9 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvasta	1,7 %	0,3 %	79,7 %	7,3 %	0,7 %	3,4 %	4,6 %	4,7 %

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset laskuperustekoroitain	Aktia Henkivakuutus	Henki-Fennia	Kaleva *	Lähi-Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki-vakuutus **	Sp-Henkivakuutus
4,50 %	55,3 %	44,5 %	-	48,2 %	61,9 %	45,0 %	64,5 %	-
3,50 %	23,1 %	22,6 %	-	24,3 %	23,2 %	35,8 %	19,9 %	11,6 %
2,50 %	11,6 %	28,7 %	-	7,3 %	6,7 %	2,3 %	12,5 %	33,8 %
1,50 %	-	-	-	20,1 %	-	-	3,0 %	-
1,00 %	10,0 %	4,2 %	-	-	-	-	-	-
0,00 %	-	-	-	-	8,2 %	16,9 %	-	54,5 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	-	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvasta	12,0 %	4,6 %	-	14,6 %	2,6 %	2,8 %	9,2 %	1,3 %

Ylijäämään oikeuttavat ryhmäeläkevakuutukset laskuperustekoroitain	Aktia Henkivakuutus	Henki-Fennia	Kaleva *	Lähi-Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki-vakuutus **	Sp-Henkivakuutus
4,25 %	-	-	-	14,6 %	9,0 %	-	-	-
3,50 %	90,0 %	60,8 %	-	34,9 %	70,5 %	-	57,1 %	-
2,50 %	4,7 %	0,1 %	-	6,7 %	4,0 %	-	10,8 %	-
2,00 %	-	4,8 %	-	-	-	-	-	-
1,50 %	-	-	-	37,8 %	9,4 %	-	32,1 %	-
1,00 %	5,3 %	18,9 %	-	6,1 %	-	-	-	-
0,50 %	-	-	-	-	1,8 %	-	-	-
0,00 %	-	15,5 %	-	-	5,4 %	-	-	100,0 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	-	100,0 %	100,0 %	-	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvasta	4,7 %	6,9 %	-	11,9 %	11,3 %	-	7,1 %	0,1 %

* Keskinäinen henkivakuutusyhtiö

** Sisältää Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirtyneet eriytetty vakuutuskannat.

Lähde: Finanssivalvonta

Taulukko 4.5 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2024 (%)

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset laskuperustekoroitain	Aktia Henkivakuutus	Henki-Fennia	Kaleva *	Lähi-Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki-vakuutus **	Sp-Henkivakuutus
4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 / 7,20 %	-
3,50 %	3,50 %	3,50 %	-	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	-	3,00 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,75 %
1,50 %	-	2,40 %	-	3,00 %	-	-	2,50 %	-
1,00 %	-	2,40 %	-	-	-	-	-	-
0,00 %	-	-	-	2,20 %	3,25 %	2,50 %	-	2,75 %

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset laskuperustekoroitain	Aktia Henkivakuutus	Henki-Fennia	Kaleva *	Lähi-Tapiola *	Mandatum Life	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki-vakuutus **	Sp-Henkivakuutus
4,50 %	4,50 %	4,50 %	-	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 / 7,20 %	-
3,50 %	3,50 %	3,50 %	-	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	-	3,00 %	2,75 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %
1,50 %	-	-	-	3,00 %	-	-	3,00 %	-
1,00 %	2,25 %	2,40 %	-	-	-	-	-	-
0,00 %	-	-	-	-	3,50 %	3,00 %	-	3,00 %

Ylijäämään oikeuttavat ryhmäeläkevakuutukset laskuperustekoroitain	Aktia Henkivakuutus	Henki-Fennia	Kaleva *	Lähi-Tapiola *	Mandatum Life **	Nordea Henkivakuutus	OP-Henki-vakuutus	Sp-Henkivakuutus
4,25 %	-	-	-	4,25 %	4,25 %	-	-	-
3,50 %	3,50 %	3,50 %	-	3,50 %	3,50 / 6,00 %	-	3,50 %	-
2,50 %	2,50 %	2,50 %	-	3,00 %	2,90 / 5,50 %	-	3,00 %	-
2,00 %	-	2,40 %	-	-	-	-	-	-
1,50 %	-	-	-	3,00 %	2,99 %	-	3,00 %	-
1,00 %	2,25 %	2,40 %	-	3,00 %	-	-	-	-
0,50 %	-	-	-	-	3,05 %	-	3,00 %	-
0,00 %	-	2,40 %	-	-	3,37 %	-	-	3,00 %

* Keskinäinen henkivakuutusyhtiö
 ** Ei sisällä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirtyneitä eriytettyjä vakuutuskantoja / Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirtyneet eriytetty vakuutuskannat.
 Lähde: Finanssivalvonta

5 Analyysi lisätujen jakamista koskevista tavoitteista ja näiden toteutumisesta

5.1 Yleistä yhtiöiden kohtuusperiaateselvityksistä

Vakuutusyhtiölaissa edellytetään lisätutavoitteiden määrittelemistä. Lain tarkoituksena on ollut konkretisoida yhtiöiden lupauksia tulevista lisäeduista. Vaikka kyseessä on vain tavoite, tavoitteen tulee olla realistinen ja perustua yhtiön näkemykseen tulevista asiakashyvityksistä. Kohtuusperiaatteen mukainen lisäetu voi myös ylittää etukäteen määritellyn tavoitteen.

Konkreettisissa kokonaistuottotavoitteissa yhtiöt viittaavat viiden tai kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainojen tuottoon tai 12 kuukauden euriborkorkoon (vrt. kuvio 4.2). Tämä referenssikorko vaihtelee yhtiöittäin. Osa yhtiöistä määrittelee tavoitteekseen referenssikoron mukaisen tuoton ja osalla yhtiöistä tavoitteena on antaa vähintään, tai ylittää, referenssikoron mukainen kokonaistuotto.

Jos referenssituottona käytetään joukkovelkakirjojen tuottoja, referenssituotto voi heilahdella vuosittain huomattavasti pitkän aikavälin keskiarvonsa ympärillä sekä sisältää myös pitkiä syklejä. Lisätutavoitteen toteutuman arvioinnissa (kohta 5.2) tämä on syytä ottaa huomioon.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusyhtiön on vuosittain julkaistava verkkopalvelussaan ja tilinpäätöksessään selvitys siitä, miten yhtiön asettamat ja julkaisemat lisätutavoitteet ovat toteutuneet. Lain tavoitteena on suojata asiakasta, jotta jo tarjousvaiheessa kuvattu tuottotavoite toteutuisi käytännössä. Näin ollen yhtiöllä tulee olla perustelut, jos tästä tavoitteesta poiketaan. Vakavaraisuusaseman merkittävä heikkeneminen saattaa olla tällainen perusteltu syy jättää lisäetuja jakamatta ja siten muuttaa tavoitetta.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan lisätutavoitteiden jakotavoitteissa tulisi kuvata vakuutusyhtiölain perustelujen mukaisesti myös jako asiakkaiden ja omistajien kesken, samoin kuin se, miten tämä jako on toteutunut. Asia koskee erityisesti niitä yhtiöitä, jotka ovat jakaneet tai aikovat jakaa huomattavia osinkoja yhtiöstä. Finanssivalvonta toteaa, että jos informaatiota osingonjaosta onkin ehkä annettu, sitä ei ole annettu siten, että vakuutuksenottaja voisi arvioida, onko ylijäämän jakautuminen vakuutuksenottajien ja omistajien kesken kohtuullinen.

Kohtuusperiaate koskee myös ylijäämään oikeutettuja riskihenkivakuutuksia. Pääsääntöisesti yhtiöiden julkaisemissa selvityksissä riskihenkivakuutuksia käsitellään hyvin lyhyesti ja selvitykset ensisijaisesti keskittyvät säästö- ja eläkevakuutuksiin. Riskihenkivakuutusten lisätujen jakamista koskevien tavoitteiden täyttymisen arviointi on yhtiöiden selvityksissä puutteellista, eikä vakuutuksenottaja selvitysten perusteella pysty arvioimaan kuinka tavoitteet on saavutettu.

Yhtiöt ovat yleensä todenneet, että ylijäämän jakotavoitteet asiakkaille ja asiakkaiden kesken eivät sido yhtiötä.

Seuraavassa on esitetty yhteenveto vakuutuksille annettavien lisätujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta.

5.2 Toteutumisen arviointi

Säästö- ja eläkevakuutus

Aktia Henkivakuutus

Tavoite

”... pitkän aikavälin tavoitteena on antaa lisätuihin oikeutetuille vakuutuksille kokonaistuotto, joka on verrattavissa Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen tuottoon. ... Yhtiön tavoitteena on, että korkotuottoisten eläkevakuutus-säästöjen kokonaistuotto on korkeampi kuin Suomen valtion kymmenvuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto ja että korkotuottoisten säästövakuutusten säästöjen tuotto on samalla tasolla kuin Suomen valtion viisivuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto.”

Selvityksen sisältö

Aktia Henkivakuutus on tallettanut selvityksensä 13 vuodelta. Aktia on kuvannut vuoden 2024 sijoitusympäristöä ja todennut sijoitusvuoden olleen erinomainen. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä keskimääräinen kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta. Referenssituottona vertailussa on sekä viiden vuoden että kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina.

Yhtiö ei esitä muita suoranaisia perusteluja lisätujen tasolle kuin sen, että koska lisätujen osalta yhtiön tavoite on pitkän tähtäimen tavoite, asiakashyvitysten tasoa tulisi arvioida pidemmällä aikavälillä. Tällä perusteella yhtiö arvioi kokonaistuottoa suhteessa referenssituottoon keskimääräisesti viiden vuoden ajanjaksolta viimeisimmän vuoden sijaan. Siten yhtiö ei myöskään anna erityisiä perusteita sille, että vuoden 2024 matalimpien laskuperustekorkojen eläkevakuutusten kokonaistuotot alittivat yhtiön tavoitteen mukaisen referenssituoton.

Henki-Fennia

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään tuotto, joka vastaa lyhyiden sijoitusten osalta 12 kk euriborkoron ja pitempiä aikaisten sijoitusten osalta Saksan valtion 10 vuoden joukkovelkakirjalainojen antamaa tuottoa. ... Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. ... Lisätujen tasoa rajoittavat omistajan asettamat pääoman tuottovaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. ... Lisätujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto, takaisinosto-oikeus ja laskuperustekorko.”

Selvityksen sisältö

Henki-Fennia on tallettanut selvityksensä 15 vuodelta. Viimeisimmässä selvityksessään yhtiö esittää muutamia keskeisiä tilinpäätöksen tunnuslukuja sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden osalta, sekä kuvaa sijoitusympäristön muutosta ja sen vaikutuksia asiakashyvityksiin. Yhtiö on kuvannut kokonaistuottoja vakuutustuotteittain ja laskuperustekoroittain sekä vertaillut tuottoja 12 kk:n ja 10 vuoden markkinakorkoihin vuodesta 2007 alkaen. Ylijäämän jaosta vakuutuksenottajien ja omistajien kesken yhtiö toteaa, ettei tuloksesta makseta osinkoa, sekä sopimuksille yhteensä hyvitetyn kokonaistuoton määrän. Yhtiö mainitsee, että kaikkien vakuutuslajien ja laskuperustekorkojen osalta hyvitetty kokonaiskorot eivät ylittäneet vähimmäistuottotavoitteita vuonna 2024. Kokonaiskorolla Henki-Fennia tarkoittaa etukäteen määrittelemänsä vuosikoron ja vuoden aikana maksamansa lisäkoron summaa.

Yhtiö perustelee lisäetujen tasoaan ja sitä, että vähimmäistuottotavoitteita ei kaikilta osin saavutettu, seuraavasti: "...yleinen korkotaso oli pitkään hyvin alhaisella tasolla. Pitkään jatkuneen alhaisen korkotason johdosta lisäetujen taso on ollut matala viime vuosina. Henki-Fennia nosti lisäetuja vuoden 2023 alusta ja jatkoi lisäetujen nostamista vuonna 2024. Henki-Fennian hyvittämät kokonaiskorot eivät ylittäneet kaikkien vakuutuslajien ja laskuperustekorkojen osalta vähimmäistuottotavoitteita vuonna 2024. Kuitenkin pitkällä aikavälillä tarkasteltuna, Henki-Fennian hyvittäminen kokonaiskorko on ylittänyt vakuutussäästöille asetetun vähimmäistuottotavoitteen." Lisäksi yhtiö toteaa, että kohtuusperiaatteen mukainen tuottotavoite on toteutunut hyvin pitkällä aikavälillä.

Kaleva

Tavoite

"... tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti, ... lisäedut muodostuvat kahdesta osasta, vuotuisesta asiakashyvityksestä ja vakuutuksen päätyttyä määräytyvästä ylimääräisestä lisäedusta. ... yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. ... Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty laskuperustekorollisten säästöjen vastuun päätyttyä määräytyvä lisäetu, ns. terminaalibonus."

Selvityksen sisältö

Kaleva esittää verkkosivuillaan viimeisimmän selvityksensä. Yhtiö esittää tilinpäätöksen tunnuslukuihin perustuvia tavoitteiden toteutumista kuvaavia lukuja vuodesta 2003 alkaen sekä sijoitustoiminnan tuottoja ja kokonaisasiakashyvityksiä vuodesta 1993 alkaen. Selvityksessä on kuvattu vakuutuksiin liittyvän lisäedun laskentaperiaatteet.

Yhtiön laskuperustekorkoiset vakuutukset ovat oikeutettuja kappaleessa 4.6 kuvattuun nk. terminaalibonus, joten lisäetujen kokonaismäärää ei ole tarve perustella.

LähiTapiola

Tavoite

"... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutetuille vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaistuotto, joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason."

Selvityksen sisältö

LähiTapiola on tallettanut selvityksensä 13 vuodelta. Selvityksessä yhtiö käsittelee lyhyesti vakavaraisuusasemaa sekä vuoden tulosta. Yhtiö esittää myös maksettujen laskuperustekorkojen ja asiakashyvitysten euromääräiset määrät. Kokonaistuotto on kuvattu viimeiseltä vuodelta vakuutuslajeittain ja laskuperustekoroittain. Lisäksi keskimääräinen kokonaistuotto on kuvattu tuotteittain kymmenen vuoden ajalta käyttäen referenssituottona Euroopan keskuspankin julkaisemaa euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksiä, säästövakuutuksessa viidelle ja eläkevakuutuksessa kymmenelle vuodelle. Yhtiö antaa myös lyhyen selvityksen tulevien lisätujen varauksen käytöstä.

Yhtiö perustelee lisätujen tasoaan seuraavasti: ”Yhtiön lisätutavoite on luonteeltaan pitkän aikavälin tavoite, eli sen toteutumista tulee tarkastella useamman vuoden aikavälillä. Yksittäisinä vuosina yhtiö voi jäädä tavoitteiden alle.” Tämän takia yhtiö tarkastelee tavoitteen toteutumista vuosina 2015–2024. Vuoden 2024 osalta yhtiö toteaa, että yksittäisen tuotteen osalta tavoitetta ei saavutettu: ”... yhtiö kykeni maksamaan kaikille sopimusryhmille lisätutavoitteen mukaista kokonaiskorkoa, pois lukien vuodelle 2024 etukäteen vuonna 2023 päätetyn Korkohyvityksen osalta johtuen korkotason säilymisestä korkeana edelleen vuoden 2024 aikana. Tavoitteen saavuttamatta jääminen on vaikuttanut 45 000 euroa annettujen lisätujen määrää alentavasti. Tarkasteltaessa pitkällä aikavälillä alimpien kokonaiskorkojen ja tavoitteiden viiden vuoden liukuvia keskiarvoja vuosina 2015–2024 kokonaiskorot ovat kaikissa eläke- ja säästövakuutusten sopimusryhmissä ylittäneet lisätutavoitteen ja rahastoivassa riskivakuutuksessa vuosina 2015–2021 ja vuonna 2024, joten pidemmällä aikavälillä yhtiön voidaan sanoa saavuttaneen lisätutavoitteensa.”

Mandatum Life

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinnan mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin Mandatum Lifen tavoitetasona on säästövakuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto.”

Eriytetyn vakuutuskannan osalta yhtiö on kuvannut kannanluovutussopimuksessa sovitun voitonjakopolitiikan.

Selvityksen sisältö

Mandatum Life on tallettanut selvityksensä 17 vuodelta. Selvityksessä on käsitelty toimintaympäristöä ja vakavaraisuutta sekä toiminnan tulosta. Lisäksi asiakashyvitykset on esitetty monipuolisesti vakuutuslajeittain alkaen vuodesta 2000. Referenssituottona on eläkevakuutuksen osalta Suomen valtion kymmenen vuoden ja säästövakuutusten osalta viiden vuoden joukkovelkakirjalaina. Referenssituoton lisäksi Mandatum Life on esittänyt Saksan joukkovelkakirjan sekä euromääräisen koronvaihtosopimuksen viiden ja kymmenen vuoden korkotasot. Lisäksi yhtiö erikseen perustelee asiakashyvitysten jakamisperiaatteitaan. Ylijäämän jaosta vakuutuksenottajien ja omistajien kesken yhtiö toteaa tuloksestaan maksetun osingon määrän perustellen sekä sopimuksille yhteensä hyvitetyn kokonaistuoton määrän.

Yhtiö on myös antanut erillisen selvityksen Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirretyn ryhmäeläkevakuutuskannan kohtuusperiaatteen toteutumisesta.

Yhtiö perustelee lisätujen tasoaan ja sitä, että vähimmäistuottotavoitetta ei yksittäisen tuotteen osalta saavutettu, seuraavasti: ”Yhtiön julkistamasta tavoitteesta on myös hyvä huomata, että se on nimenomaan pitkän aikavälin

tavoite. Tavoitteen toteutumista tai toteutumatta jäämistä ei ole täten syytä tarkastella pelkästään yhden vuoden aikahorisontilla. Vaikka markkinakoroissa nähtiin huomattava nousu vuodesta 2022 alkaen ovat korot olleet taas laskusuunnassa, ja onkin syytä kiinnittää erityistä huomiota lähihistoriassa pitkään jatkuneen ja historiallisestikin matalan korkoympäristön johdosta, jossa useimmille takuutuottotasoille on hyvitetty merkittävästi pitkän aikavälin tavoitetasoa korkeampaa kokonaistuottoa.” Lisäksi yhtiö toteaa: ”Yleisen korkotason ollessa kohtalainen, ylitti 4,5 ja 3,5 prosentin takuutuoton vakuutuksille hyvitetty kokonaishyvitys edelleen selkeästi pitkän aikavälin tavoitteet mutta 2,5 % laskuperustekorkoisille vakuutuksille hyvitetty kokonaishyvitys vuodelta 2024 alittaa vuoden 2024 keskimääräisen korkotason hieman eläkevakuutusten osalta. Kun huomioidaan näiden sopimusten historiallinen kokonaishyvitys suhteessa vallinneisiin korkotasoihin, ovat nämäkin sopimukset saaneet pitkän aikavälin tavoitteen ylittävän kokonaishyvityksen.” Yhtiö mainitsee myös, että yhtiön tavoitteiden luonteen vuoksi korkeassa korkoympäristössä korkean laskuperustekorona omaavien vakuutusten kokonaishyvitys voisi alittaa referenssituohtojen tason.

Nordea Henkivakuutus

Tavoite

”Yhtiö pyrkii pitkällä tähtäyksellä kohtuusperiaatteen piirissä olevien, säästövaroja sisältävien vakuutusten kesken kunakin vuonna hyvitystasoon, joka vastaa Saksan valtion liikkeelle laskemien 10-vuotisten valtiolainojen korkoa normaalissa markkinatilanteessa... . Lisäksi yhtiö pyrkii pitkällä tähtäyksellä täyttämään yhtiön omistajalle kuuluvan riskipääoman tuottovaatimuksen.”

Selvityksen sisältö

Nordea Henkivakuutus on tallettanut selvityksensä 13 vuodelta. Selvityksessä kuvataan lisäetutavoitteet ja esitetään tunnuslukuja liiketoiminnan tuloksesta sekä arvio tavoitteiden toteutumisesta. Kokonaistuotto eritellään viimeiseltä vuodelta tuotteittain ja laskuperustekoroittain. Lisäksi kokonaistuotot on esitetty erikseen säästöhenki- ja eläkevakuutuksille vuodesta 2011 alkaen verrattuna Saksan valtion kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainoihin. Ylijäämän jaosta vakuutuksenottajien ja omistajien kesken yhtiö toteaa tuloksestaan maksetun osingon määrän sekä sopimuksille yhteensä hyvitetyn kokonaistuoton määrän.

Yhtiö perustelee lisäetujen tasoaan seuraavasti: ”Vuoden 2024 aikana suoritettujen asiakashyvitysten taso ylittää Saksan 10-vuotisen valtiolainan korkotason, joka on ollut keskimäärin 2,3 %. Näin ollen kohtuusperiaatteen piirissä oleville vakuutuksille suoritettiin kohtuusperiaatteen jakotavoitetta korkeampi hyvitys. Varmistaakseen jatkuvuusperiaatteen toteutumisen yhtiö on varannut tulevien lisäetujen vakuutusmaksuvastuuseen 4,7 miljoonaa euroa.”

OP-Henkivakuutus

Tavoite

”... tavoitteena on antaa vakuutussäästöille kokonaishyvitys, joka vastaa pitkällä aikavälillä vähintään matalariskisimpinä pidettävien korkosijoitusten korkotasoa. Tällä hetkellä kokonaishyvityksen tavoitteena on säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla 12 kuukauden euriborkoron, yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ja maksuperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 5 vuoden sekä etuusperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen korkotaso.”

Selvityksen sisältö

OP-Henkivakuutus esittää verkkosivuillaan viimeisimmän selvityksensä. Selvityksessä esitetään tunnuslukuja liiketoiminnan tuloksesta sekä kuvataan korkoympäristöä. Vakuutustuotekohtainen kokonaistuotto on esitetty laskuperustekoroittain verrattuna tavoitteiden mukaisiin referenssituottoihin vuodesta 2010 alkaen. Kokonaistuottojen sekä referenssituottojen kolmen ja viiden vuoden keskiarvot esitetään vuosittaisten lukujen lisäksi. Yhtiö mainitsee myös maksetun osingon suuruuden.

Yhtiö perustelee lisätujen tasoaan seuraavasti: ”Vuonna 2024 säästöille annettuja kokonaishyvitystasoa on nostettu, korotus vaikuttaa alemman laskuperustekorona omaaviin vakuutussopimuksiin.” Lisäksi yhtiö toteaa kaikkien tuotteiden kohdalla, että kaikkien sopimusten kokonaishyvitystason keskiarvo on ylittänyt tavoitteen viiden vuoden keskiarvotason. Arvioidessaan kohtuusperiaatteen toteutumista yhtiö vertaa kokonaishyvitysten keskiarvoja tavoitekorkojen keskiarvoihin, jolloin tavoitetaso ylitetään, vaikka vuoden 2024 osalta kokonaishyvitysten taso jää joissain vakuutuksissa tavoitetason alapuolelle. Lisäksi sanallinen vertailu tehdään vain viiden vuoden keskiarvoihin.

Lisäksi yhtiö esittää verkkosivuillaan eriytetyn henkivakuutuskannan seurantaryhmän vuonna 2022 antaman lausunnon eriytetyn vakuutuskannan voitonjakopolitiikan toteutumisesta.

Sp-Henkivakuutus

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan tuotto. Säästövakuutuksissa tavoitetasona on maturiteetiltaan 5 vuoden ja eläkevakuutuksissa 10 vuoden joukkovelkakirjalainojen korkotasoa vastaava tuotto.”

Selvityksen sisältö

Sp-Henkivakuutus on tallettanut selvityksensä seitsemältä vuodelta. Selvityksessä kuvataan lisätutavoitteet ja arvio niiden toteutumisesta. Yhtiö arvioi tavoitteiden toteutumista eriteltynä itse myöntämiinsä vakuutuksiin ja vuonna 2008 yhtiöön siirtyneisiin vakuutuksiin. Kokonaistuotot on esitetty kuvioina vuodesta 2007 alkaen laskuperustekoroittain erikseen säästö- ja eläkevakuutukselle verrattuna tavoitteiden mukaisiin referenssituottoihin. Lisäksi selvityksessä esitetään tuotteittain erilliset kuvaukset viiden tai kymmenen vuoden kumulatiivisesta tuotosta verrattuna referenssituottojen vastaaviin tuottoihin ja selvitetään tavoitteiden pitkän aikavälin toteutumista. Yhtiö käsittelee selvityksessään myös voitonjakoa omistajien ja vakuutuksenottajien kesken ja esittää vuosittain jaettujen lisätujen kokonaismäärät sekä maksetut osingot.

Yhtiö perustelee lisätujen tasoaan seuraavasti: ”Koska Sp-Henkivakuutuksen tavoitteena on ylittää tavoitteeksi asetettu viitekorko nimenomaan pitkällä aikavälillä, tulee säästövakuutuksessa tavoitteen toteutumista tarkastella kultakin viiden vuoden ajanjaksolta ja eläkevakuutuksessa ja ryhmäeläkevakuutuksessa kultakin kymmenen vuoden ajanjaksolta. Sp-Henkivakuutus on myöntänyt säästö- ja eläkevakuutuksia huhtikuusta 2007 alkaen, ryhmäeläkevakuutuksia joulukuusta 2010 alkaen, joten tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida tavoitteen mukaisella pitkällä aikavälillä. Tarkastelu osoittaa, että Sp-Henkivakuutus on saavuttanut kaikki asettamansa tavoitteet.”

RiskiHenkivakuutus

Aktia Henkivakuutus

Aktia Henkivakuutus toteaa selvityksessään, että ”Ylijäämä riskivakuutuksista tulee lähimpinä vuosina asiakkaiden hyväksi parannetun asiakaskokeman kautta sekä panostuksessa digitalisiin palveluihin.” Riskivakuutuksia ei muilta osin ole arvioitu.

Henki-Fennia

Tavoite

”Riskihenkivakuutuksista syntynyttä ylijäämää jaetaan riskivakuutuksille vahinkotapahtuman yhteydessä maksettavina lisäsummina.”

Selvityksen sisältö

Selvityksessä on mainittu riskivakuutuksille maksettujen lisätujen kokonaismäärät vuosina 2024 ja 2023.

Kaleva

Tavoite

”Riskivakuutusten ylijäämää jaetaan yksilöllisissä henkivakuutuksissa korottamalla kuolintapaussummia ja/tai antamalla maksunalennuksia.”

Selvityksen sisältö

Riskivakuutusten kuolemantapaussummien korotusten euromäärät on esitetty selvityksessä vuodesta 2003 alkaen.

LähiTapiola

Tavoite

”Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta noudatetaan siten että ylijäämästä palautetaan asiakkaille maksunalennuksina tai riskietuuksien ilmaisina korotuksina se osa, jota ei varata korvausmenojen ja liikekulujen heilahtelujen varalle.”

Selvityksen sisältö

Selvityksessä on todettu, että riskivakuutusten korvaussummien korotusten ja maksujen alennusten suuruudet vaihtelevat vakuutuksen alkamisajankohdan, sukupuolen ja vakuutetun iän perusteella. Lisätujen kokonaismäärät on mainittu selvityksessä summatasolla.

Mandatum Life

Tavoite

”Voitonjakoon oikeutetuissa riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksualennusten muodossa.”

Selvityksen sisältö

Selvityksessä on todettu lisätujen kokonaismäärä kahdelta vuodelta sekä seuraavalle vuodelle vahvistetut lisäedut.

Nordea Henkivakuutus

Tavoite

”Nordea MyLife -riskihenkivakuutuksiin kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemanvaraturvien osalta korotettujen korvaussummien muodossa.”

Selvityksen sisältö

Selvityksessä mainitaan riskihenkivakuutuksille maksettujen lisätujen yhteismäärä.

OP-Henkivakuutus

Tavoite

”Riskivakuutuksissa tavoitteena on pyrkiä pitkällä aikavälillä jakamaan lisäetuja lisäeturyhmien vahinkosuhteisiin perustuen niin, että ylijäämän jaossa huomioidaan kohtuullisessa määrin kyseisten vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa.”

Selvityksen sisältö

Riskivakuutusten lisätujen kokonaismäärä on esitetty kahdelta vuodelta.

Sp-Henkivakuutus

Tavoite

”Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksunalennusten muodossa.”

Selvityksen sisältö

Riskivakuutuksia ei käsitellä yhtiön julkaisemassa selvityksessä.

5.3 Finanssivalvonnan arvio kohtuus- ja jatkuvuusperiaatteen toteutumisesta

Tämän luvun kokonaistuottovertailussa kunkin yhtiön kokonaistuotto on saatu painottamalla eri vakuutuskantojen kokonaistuottoja kannan osuudella.

Vertailussa ei ole otettu huomioon Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen tuottoja. Mainitut vakuutuskannat ovat oikeutettuja lisäetuihin, jotka on täysin katettu, eivätkä yhtiöiden asiakashyvituspäätökset vaikuta näihin lisäetuihin.

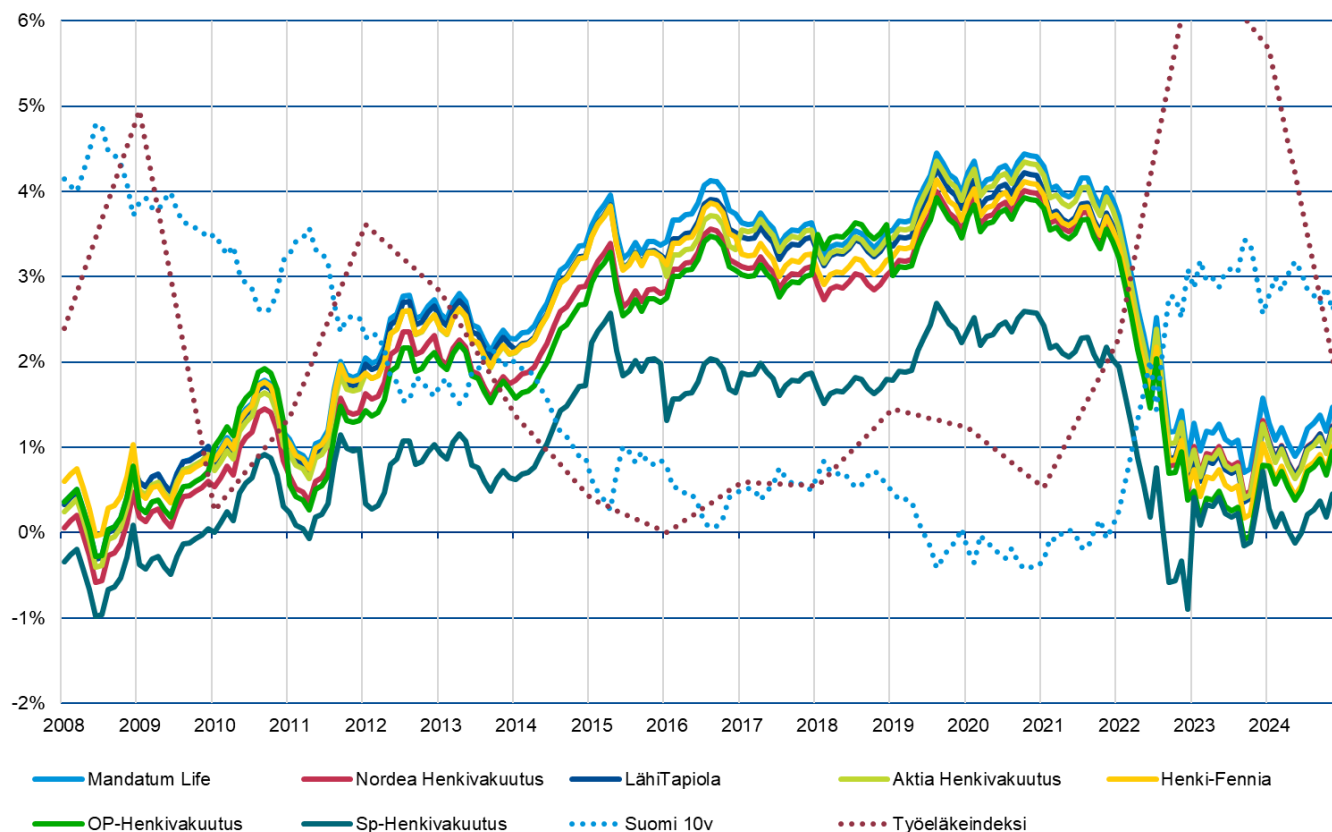
Kuvioissa on esitetty kunakin ajankohtana myös yleisesti yhtiöiden käyttämä referenssikorko, eläkevakuutusten osalta työeläkeindeksin vuotuinen muutos sekä säästöhenkivakuutusten osalta kuluttajahintaindeksin vuotuinen muutos.

Kuvioissa on esitetty kokonaistuoton ja referenssituoton erotus, joten kokonaistuotto on yli referenssituoton, jos tämä erotus on positiivinen. Finanssivalvonnan yleinen havainto on, että säästöjen kokonaistuotot ovat pääosin vuonna 2024 olleet yli referenssituottojen. Joidenkin yhtiöiden ja tuotteiden osalta kokonaistuotto on vuoden aikana laskennallisesti ollut referenssituottojen alapuolella, johtuen referenssituottojen vuoden aikaisesta liikehdinnästä.

Kuvioissa 5.1 on esitetty yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation tuoton erotus. Jotta luvuista on saatu vertailukelpoisia, vertailussa on käytetty samaa referenssituottoa riippumatta yhtiön soveltamasta referenssituotosta.

Koska yksittäisten yhtiöiden suuruusjärjestystä on eräissä tapauksissa vaikea havaita kuvioista, yhtiöt on esitetty vuoden 2024 kokonaistuoton ja referenssituoton erotuksen mukaisessa laskevassa järjestyksessä kaikkien tämän luvun kuvioiden seliteteksteissä.

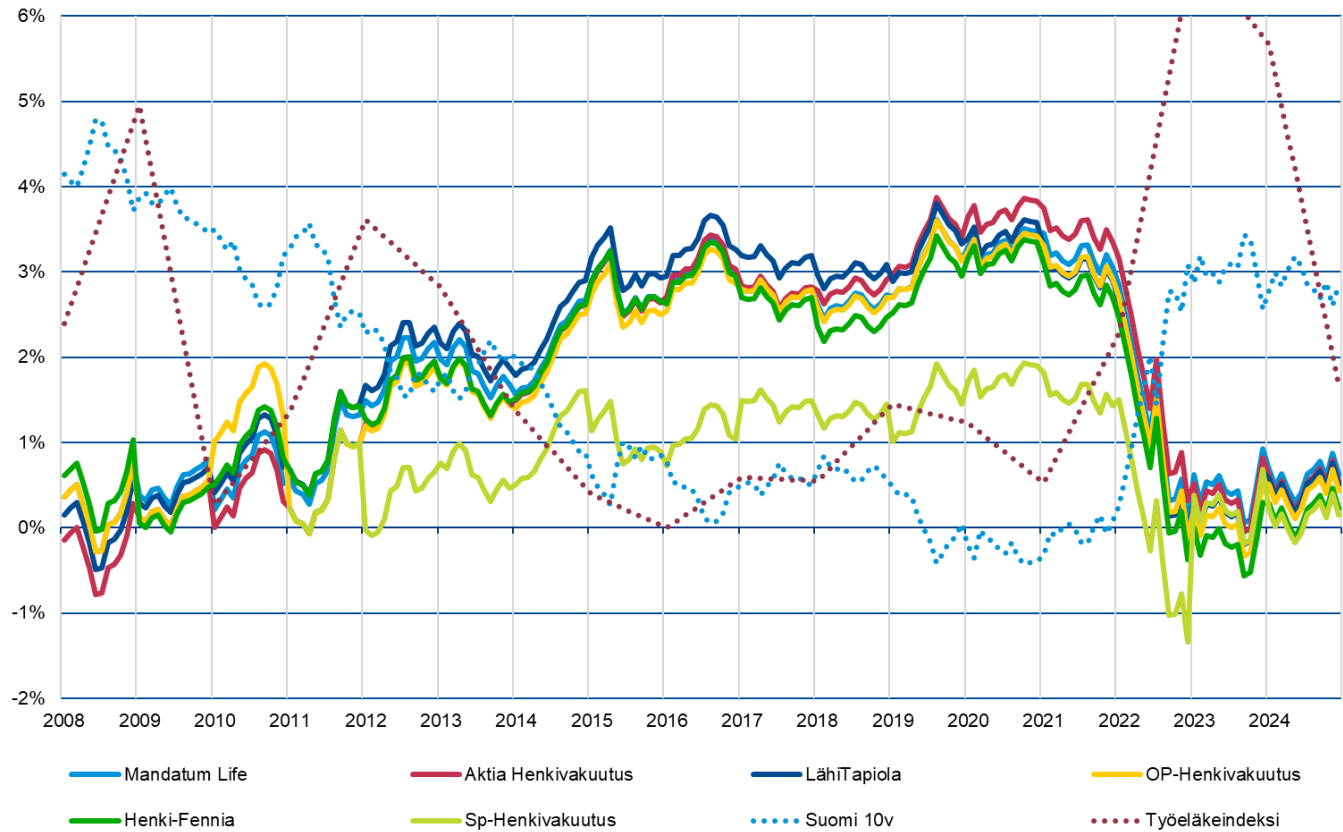
Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta

Ryhmäeläkevakuutuksessa tilanne on samankaltainen kuin yksilöllisessä eläkevakuutuksessa, kuten kuviosta 5.2 on havaittavissa. Ryhmäeläkevakuutuksen osalta kokonaistuotot suhteessa referenssikorkoon ovat olleet keskimäärin hieman yksilöllistä eläkevakuutusta matalammat.

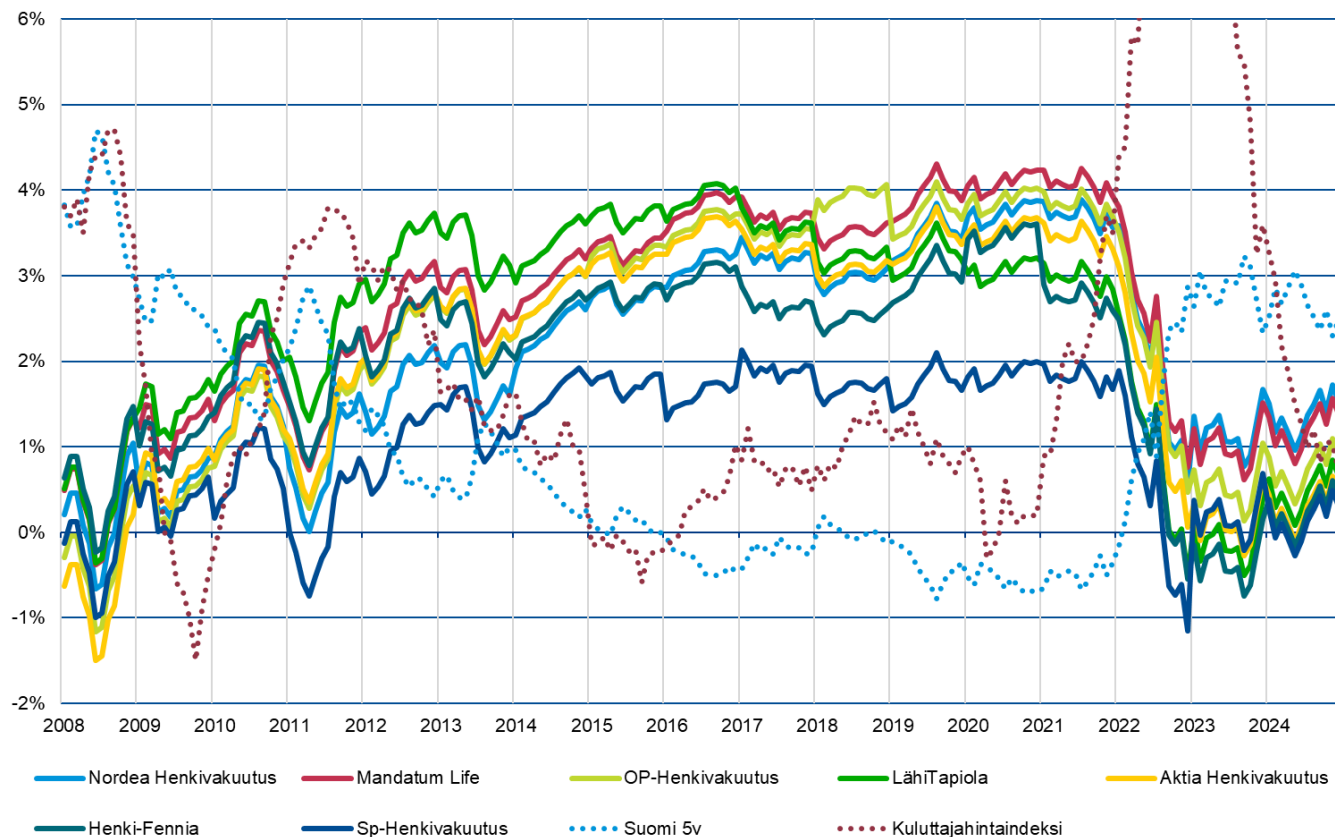
Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta

Yksilöllisessä säästövakuutuksessa vertailu on tehty 5 vuoden obligaatioiden tuottoihin, kuten yhtiötkin useimmiten tekevät. Osin sen takia, että viiden vuoden korot ovat vaihdelleet enemmän kuin eläkevakuutusten yhteydessä käytetyt 10 vuoden korot, kokonaistuottojen vaihtelu referenssituottoon nähden on suurempaa, kuten kuviosta 5.3 havaitaan. Kalevan lukuja ei ole esitetty kuviossa.

Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta

5.4 Yhteenveto kohtuusperiaatteen toteutumisesta

Henkivakuutustoiminta on pitkäjänteistä, ja siihen vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkkinoiden syklit, minkä takia kohtuusperiaatteen toteutumista tulee arvioida usean vuoden tietojen perusteella. Arvioon vaikuttaa myös vakuutus- ja sijoitusriskien sitoman pääoman ylläpidon edellyttämä pidemmän aikavälin tuottovaatimus.

Vakuutuksenottajat ovat aiempina vuosina keskimäärin saaneet vakuutuksilleen reaalityottoa, jos kokonaistuettoa mitataan laskuperustekoron ja etu- tai jälkikäteen annettavan asiakashyvityksen yhteismäärällä.

Vuonna 2024 inflaatio palautui korkean inflaation vuosista ja vakuutuksenottajat saivat vakuutuksilleen jälleen reaalityottoa. Vuosien 2022 ja 2023 voimakas inflaatio kuitenkin painaa viime vuosina saatuja reaalityottoja kumulatiivisesti. Kuten kuviosta 4.6 voi havaita, kuluttajahinnat ovat nousseet vuodesta 2022 lähtien yli 13 %.

Kuvioista 5.1–5.3 voi havaita, että vakuutusten saama kokonaistuetto oli viimeksi yhtä matala ennen 2010-lukua. Tilanne tuolloin oli kuitenkin erilainen. Sellaisten vakuutusten, joissa laskuperustekorko oli korkea, osuus oli suurempi kuin nykyisin. Toisin sanoen, vakuutusten saamasta kokonaistuetosta suurempi osa oli sellaista, joka yhtiön

tuli joka tapauksessa hyvittää vakuutuksenottajille riippumatta korkotasosta. Tilanne oli siis yhtiöille haasteellisempi kuin tällä hetkellä.

Vakuutuksenottajien vakuutusta tehtäessä kokemat odotukset tulevasta vakuutustuotosta ovat muodostuneet sopimusta sovittaessa markkinoiduista ja tuolloin olemassa olevalle vakuutuskannalle maksetuista lisäeduista. Finanssivalvonnan keräämät tiedot kokonaistuotoista löytyvät Finanssivalvonnan vuotuisista kohtuusperiaateselvityksistä.

Lukuun 5.1 on kerätty tietoja, miten yhtiöt ovat perustelleet matalia lisäetujaan. Yleensä perusteluna on ollut, että yhtiö on matalien korkojen aikana maksanut referenssikorkoja korkeampia lisäetuja. Referenssikorot ovat kuitenkin olleet matalien korkojen aikana negatiivisia eikä edes pankkien käyttelytileiltä ole tuona aikana peritty negatiivisia korkoja. Samaan aikaan, kuten kuviosta 4.4. ja taulukosta 4.2 voi havaita, yhtiöiden sijoitukset ovat tuottaneet voittoa ja yhtiöt ovat jakaneet osinkoja ja palauttaneet vapaata omaa pääomaa.

On myös muistettava, että kohtuusperiaate on vakuutusyhtiölain mukainen yleisperiaate. Yhtiöiden määrittelemät lisäetutavoitteet ovat yhtiöiden etukäteen määrittelemiä subjektiivisia näkemyksiä tulevista lisäeduista. Se, että lisäedut ovat aikaisemmin ylittäneet referenssituoton, on kohtuusperiaatteen mukaista jo sinällään.

Perustekorkoiset vakuutukset, riippumatta niiden laskuperustekoroista, ovat olleet kannattavia yhtiöille. Hintakilpailu laski aikoinaan vakuutuksista perittyjä kuluja ja vanhimmista vakuutuksista peritään korkeampia kuluja. Vaikka uusille asiakkaille myönnettävät laskuperustekorot ovatkin laskeneet, myös näiltä asiakkailta perittävät kulut ovat pienentyneet. Lisäksi laskuperustekorkoisten vakuutusten sitoma pääoma on pienentynyt laskuperustekorokaisen vakuutuskannan pienentyessä.

Vaikka vakuutuksilla ei olekaan inflaatio suoja, inflaatio on yksi merkittävä tekijä arvioitaessa yhtiön onnistumista asiakasvarojen vastuullisena hoitajana. Yhtiöiden mainitsemat ylituotot, jotka kohtuusperiaatemiesssä eivät ole ainakaan kokonaisuudessaan ylituottoa, on nopeasti menetetty, jos etuudet jäävät jälkeen inflaatiosta.

Yhtiöt ovat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken antamalla isompia asiakashyvityksiä vakuutuksille, joissa on matala laskuperustekorko. Vakuutukset, joissa on selvästi markkinakorkoa korkeampi korko, eivät ole saaneet asiakashyvityksiä. Lisäksi eräillä eriytetyillä vakuutuskannoilla on ollut erilaiset lisäedut, jolloin yhtiöt ovat voineet ottaa huomioon vakuutusten tuottaman ylijäämän määrän ja muodostumistavan.

Matalat lisäedut voivat olla ongelma myös yritysten ottamissa eläkevakuutuksissa, joihin kuuluvat myös eläkesäätiöistä ja -kassoista vakuutusyhtiöihin siirretyt eläkkeet. Vakuutusta otettaessa vakuutusmaksut on laskettu ottaen huomioon laskuperustekorko, joka siis sisältyy kokonaistuottoon, mutta eräinä vuosina vakuutetut ovat käytännössä jääneet jopa ilman lisäetuja, mikä vähentää eläkkeen reaaliarvoa.

Liite 1 / Bilaga 1

Selvityksessä mukana olevat henkivakuutusyhtiöt	Livförsäkringsbolagen som är med i utredningen	Lyhennys / Förkortning
Aktia Henkivakuutus Oy	Aktia Livförsäkring Ab	Aktia Henkivakuutus
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv	Henki-Fennia
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	Ömsesidiga Försäkringsbolaget Kaleva	Kaleva
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget LokalTapiola	LähiTapiola
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	Mandatum Livförsäkringsaktiebolag	Mandatum Life
Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	Nordea Livförsäkring Finland Ab	Nordea Henkivakuutus
OP-Henkivakuutus Oy	OP-Livförsäkrings Ab	OP-Henkivakuutus
Sp-Henkivakuutus Oy	Sb-Livförsäkring Ab	Sp-Henkivakuutus

Liite 2 / Bilaga 2

Selvityksen kuviot ja taulukot	Utredningens figurer och tabeller
Kuvio 4.1. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuussuhteet vuosina 2016–2024	Figur 4.1. Solvensgrader för livförsäkringsbolag åren 2016–2024
Kuvio 4.2. Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP), Suomen valtion obligaatioiden korot sekä euriborkorot vuosina 2006–2024	Figur 4.2. Avkastningsindex för statspapper i euroområdet (ECB) samt räntorna på finska statsobligationer och euribor åren 2006–2024
Kuvio 4.3. Osakeindeksit euroalueella, Yhdysvalloissa ja Japanissa vuosina 2011–2024	Figur 4.3. Aktieindexen i euro-området, Förenta staterna och Japan åren 2011–2024
Kuvio 4.4. Sijoitustoiminnan nettotuottoprosentti käyvin arvoin sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2024	Figur 4.4. Nettoavkastningsprocent på sysselsatt kapital (till verkligt värde) åren 2008–2024
Kuvio 4.5. Sijoitusjakauma 31.12.2024 (käyvin arvoin)	Figur 4.5. Placeringsallokering 31.12.2024 (till verkligt värde)
Kuvio 4.6. Kuluttajahinta- ja työeläkeindeksien muutokset vuosina 2006–2024	Figur 4.6. Förändring av konsumentpris- och arbetspensionsindex åren 2006–2024
Taulukko 4.1 Vuoden 2024 ylijäämä ja sen käyttö	Tabell 4.1 Överskottet år 2024 och dess användning
Taulukko 4.2 Osakeyhtiöiden osingonjako ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautus suhteessa voitonjakokelpoihin varoihin	Tabell 4.2 Aktiebolagens vinstutdelning och återbäring av fonden för inbetalat fritt eget kapital i förhållande till utdelningsbara medel
Taulukko 4.3 Keskimääräinen laskuperustekorkoisten vakuutusten kokonaistuottoprosentti	Tabell 4.3 Genomsnittlig totalavkastningsprocent för försäkringar med beräkningsränta
Taulukko 4.4 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvälästä vuonna 2024 (%)	Tabell 4.4 De på beräkningsränta grundade försäkringarnas relativa andel av ansvarsskulden år 2024 (%)
Taulukko 4.5 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuotot vuonna 2024 (%)	Tabell 4.5 Vissa försäkringsprodukters totalavkastningar år 2024 (%)
Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.1 Differensen mellan totalavkastningen på individuell pensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.2 Differensen mellan totalavkastningen på grupppensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.3 Differensen mellan totalavkastningen på sparförsäkring och finska statsobligationer med 5 års löptid per bolag